

Kohtla-Järve linna arengukava 2016-2034 osa I - lähteanalüüs

Sisukord

Sissejuhatus	3
I. Olulised strateegiadokumendid	3
1.1 Olulised EL tasandi strateegiad	3
1.2 Struktuuritoetused	6
1.3 Eesti riiklikud ja regionaalsed strateegiad	7
II. Majanduslikud tegurid	10
2.1 Keskkonnaseisund	21
III. Sotsiaalsed tegurid	23
3.1 Rahvastikuprotsessid	23
3.2 Haridusvõrgustik	26
3.3 Sport, kultuur ja vaba aeg	33
3.4 Sotsiaalteenused ja tervishoid	36
IV. Kohtla-Järve omavalitsuse kirjeldus	39
4.1 Kohtla-Järve kohaliku omavalitsuse korraldus	40
4.2 Linna rahandus	41
Kokkuvõte	46

Sissejuhatus

Kohtla-Järve linna arengukava koostamine vajab kättesaadava andmestiku analüüsi lähtuvalt järgmistest aspektidest:

- Tuleb tuvastada olulised, Kohtla-Järve linna mõjutavad trendid rahvastikuprotsessides, majanduse arengus ja sotsiaalsfääris
- Anda hinnang nendest trendidest tulenevatele väljakutsetele ja võimalustele

Selleks koostati käesolev lähteanalüüs, mis on aluseks Kohtla-Järve linna arengukava 2016-2034 eesmärkide määratlemiseks ning olulisemate linna tegevussuundade kavandamiseks.

Lähteanalüüsi läbiviimisel kasutati andmeid Statistikaametist, Eesti Hariduse Infosüsteemist, Maa-ametist, Kohtla-Järve linnavalitsuselt jm. Analüüs on struktureeritud mugandatud PEST meetodil, kus käsitletakse poliitilisi aspekte (erineva tasandi regionaalsed, riiklikud ja regionaalsed) arengustrateegiad, majanduslikke aspekte, sotsiaalseid aspekte ning kohaliku omavalitsuse enda korraldusest tulenevaid aspekte.

I. Olulised strategiadokumendid

1.1 Olulised EL tasandi strateegiad

Olulisimaks Euroopa Liidu strategiadokumendiks on üle-Euroopaline arengustrateegia Euroopa 2020

Kokkuvõtvalt saab selle strateegia põhieesmärke ja põhisuunda kirjeldada järgmiselt:

Strateegia „Euroopa 2020” on suunatud majanduskasvu saavutamisele, mis on:

- **arukas** - tõhusamate investeeringute abil haridusse, teadusuuringutesse ning innovatsiooni;
- **jätksuutlik** - tänu vähem süsihappegaasiheiteid tekitava majanduse suunas liikumisele ning konkurentsivõimelisele tööstusele
- **kaasav** - keskendudes eelkõige töökohtade loomisele ja vaesuse vähendamisele.

Strateegias keskendutakse viiele ambitsioonikale eesmärgile tööhõive, teadusuuringute, hariduse, vaesuse vähendamise ning kliima/energeetika valdkondades.

http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_et.htm

ELi viis eesmärki 2020. aastaks

- **Tööhõive**

20-64-aastastest elanikest töötab 75%

- **Teadus- ja arendustegevus**

Teadus- ja arendustegevusse tuleb investeerida 3% ELi SKPst

- **Kliimamuutused ja energeetika jätkusuutlikkus**

kasvuhoonegaaside heited 20% (või soodsate tingimuste korral isegi 30%) väiksemad, kui 1990. aastal

20% energiasaadakse taastuvatest energiaallikatest

20% suurem energiatõhusus

- **Haridus**

Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaalu vähendamine nii, et see oleks alla 10%

Vähemalt 40% 30-34-aastastest omandab kolmanda tasandi hariduse

- **Võitlus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega**

Vähemalt 20 miljoni võrra vähem inimesi, kes elavad vaesuses ja sotsiaalses tõrjutuses või keda need ohud ähvardavad

Euroopa Liidu Läänemere strateegia

Euroopa Liidu Läänemere strateegia sätestab neli olulist arengusuunda:

- Läänemere piirkonna muutmine keskkonnasäästlikuks piirkonnaks
- Läänemere piirkonna muutmine heaolupiirkonnaks
- Läänemere piirkonna muutmine juurdepääsetavaks ja atraktiivseks piirkonnaks

- Läänemere piirkonna muutmine turvaliseks piirkonnaks

Samuti sätestab strateegia elluviimise seisukohalt olulised horisontaalmeetmed.

- Koondada kättesaadavad rahalised vahendid ja ühtlustada poliitikad ELi Läänemere piirkonna strateegia prioriteetide ja meetmete rakendamiseks
- Teha koostööd ELi direktiivide ülevõtmise vallas, nii et riiklike rakenduseeskirjadega ei tekitataks ebavajalikke takistusi. See hõlbustaks riikidevahelisi algatusi ja koostööd.
- Töötada välja integreeritud merendusala juhtimise struktuurid Läänemere piirkonnas
- Saada katseprojektiks merestrategie raamdirektiivi rakendamisel ning võtta varajasi meetmeid Läänemere taastamiseks
- Edendada mereala ruumilise planeerimise kasutamist kõigis Läänemere-äärsetes liikmesriikides ja töötada välja ühtne lähenemisviis seoses piiriülese koostööga
- Kavandada ja täielikult ellu viia maismaa ruumiline planeerimine
- Mitmetasandilise juhtimise, asukohapõhise ruumilise planeerimise ja säästva arengu tugevdamine
- Arendada edukad katse- ja näidisprojektid täiemahulisteks meetmeteks
- Kasutada poliitiliste otsuste tegemisel teadusuuringute tulemusi Läänemere piirkonna ühiste uurimisprogrammide kaudu
- Tagada kiire lairibaühendus maapiirkondades, kasutades maakogukondade ühendamiseks kommunikatsioonivõrkudes kohalikke lahendusi.
- Määrata kindlaks ja rakendada Läänemere vesikonna osa Euroopa merevaatlus- ja andmevõrgus (EMODNET) ning täiendada sotsiaalmajanduslikke andmeid
- Luua Läänemere piirkonna identiteet laiema piirkonna tasandil ja ühtse visiooni alusel
- Toetada kalanduspiirkondade säästvat arengut Euroopa Kalandusfondi (EFF) rakenduskavade ja ühenduse FAR-NET võrgustiku¹ raames

Olulised EL tasandi probleemipüstitused seostuvad Kohtla-Järve linna ees seisvate väljakutsete ja arenguvõimalustega - hõive määra kasvatamine, teadus- ja arendustegevuse hoogustamine linna kõrgkoolide ja ettevõtete koostöös, keskkonnasäästlikumate tehnoloogiate rakendamine põlevkivisektoris, hariduse kvaliteedi kasvatamine ja ettevõtliku hariduse juurutamine, võitlus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega.

---

¹ Kalanduspiirkondade säästvat arengut toetavaid meetmeid rakendavaid rühmi koondav ühenduse võrgustik.

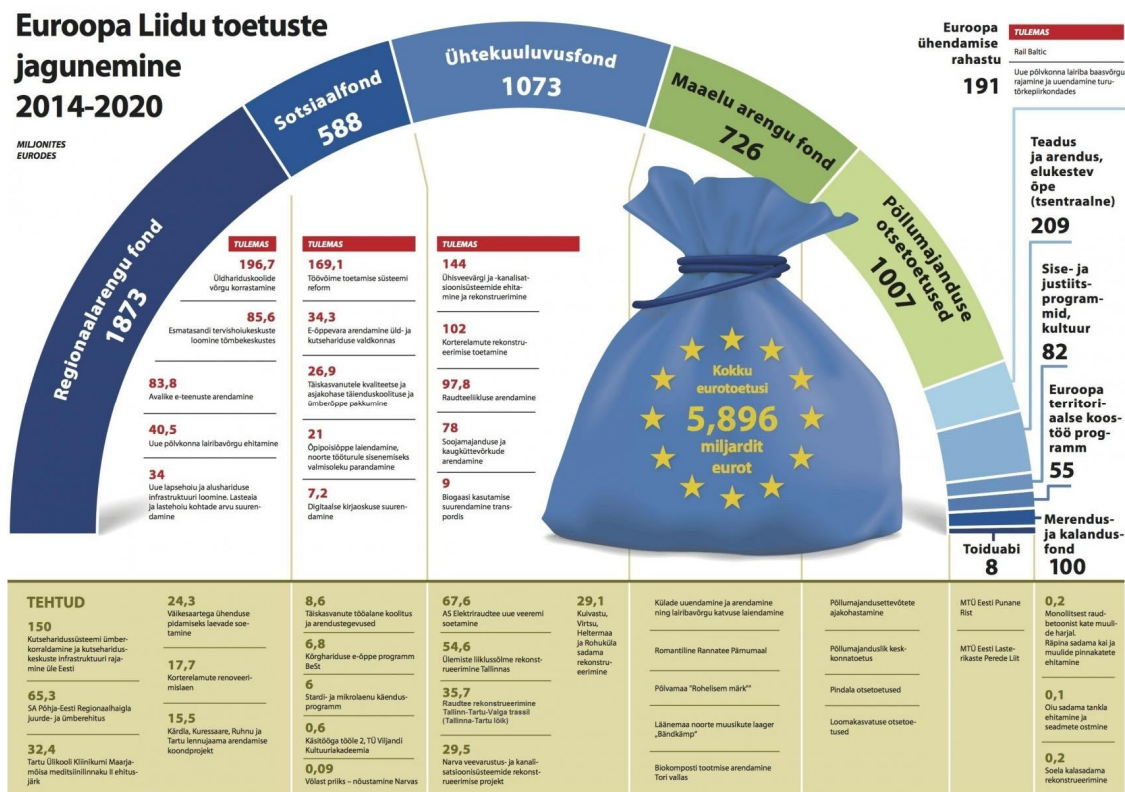

1.2 Struktuuritoetused

Euroopa Liidu struktuuritoetuste süsteem ja selle planeerimise samm mõjutab oluliselt Kohtla-Järve linna arengut.

Oluliseks instrumendiks eeltoodud strateegiatel esitatud soovitud tulemuste saavutamiseks on Euroopa Liidu eelarveperioodist 2014-2020 kasutatavad toetusvahendid. Uue eelarveperioodi vahendite kasutamise prioriteetideks on:

- Haridus on kvaliteetne, kättesaadav ning õppija ja ühiskonna vajadusi arvestav
- Kõrge tööhõive ja kvaliteetne tööelu
- Teadmistemahukas ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline majandus
- Puhas ja mitmekesine looduskeskkond ning loodusressursside tõhus kasutus
- Elanike vajadusi rahuldavad ja ettevõtlust toetavad kestlikud ühendused ja liikumisvõimalused

Joonis 1. EL toetuste jagunemine perioodil 2014-2020. www.struktuurfondid.ee

Muudatused toetuste mahtudes võrreldes eelmise 2007-2013 perioodiga on järgnevad:

- Maaelu toetused vähenevad veidi (726 mln eurolt 702 mln euroni)

- Põllumajanduse otsetoetused suurenevad oluliselt (502 mln eurolt 1026 mln euron)
- Euroopa Sotsiaalfondi toetused suurenevad mõõdukalt (390 mln eurolt 580 mln euron)
- Ühtekuuluvusfondi toetused vähenevad veidi (1150 mln eurolt 1073 mln euron)
- Euroopa Regionaalarengu fondi vahendite muutus on marginaalne (1860 mln eurolt 1882 mln euron)

Struktuuritoetuste kasutamine võimaldab lahendada linna ees seisvaid investeerimisvajadusi. Struktuurivahendite kasutamisel tuleb silmas pidada asjaolu, et järgmisel programmiperioodil 2021-2028 ei pruugi Eestile saabuv EL tugi olla enam sellises mahus nagu seni ning see suurendab vastutust investeeringute jätkusuutlikkuse tagamisel.

1.3 Eesti riiklikud ja regionaalsed strateegiad

Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“

Strateegia sätestab Eesti põhilised arengueesmärgid aastaks 2020.

- Tõsta tootlikkust hõivatu kohta ELi keskmisega võrreldes 2020. aastaks 80%ni (2012. a vastav näitaja oli 68,7%)
- Tõsta tööhõive määra 20-64 aastaste seas 2020.aastaks 76%ni (2012.a vastav näitaja oli 71,7%).

Valdkondlikult seab strateegia eesmärkideks:

- Haritud rahvas ja sidus ühiskond - Valdkond keskendub tööturu toimimise teemadele, sealhulgas kõikide ühiskonnagruppide aktiivsele kaasamisele ühiskonnas ja kvalifitseeritud tööjõu pakkumisele ning hariduse kvaliteedile ja kättesaadavusele kõigil haridustasemetel.
- Konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond - Valdkond hõlmab endas mitmeid suuri alavaldkondi, nagu teadus- ja arendustegevus, innovatsioonipoliitika, ettevõtlus ja ettevõtlikkus ning ettevõtete jaoks soodsa õiguskeskkonna ning avaliku infrastruktuuri – ennekõike transpordiühenduste – arendamine.
- Keskkonnasõbralik majandus ja energeetika - Valdkond hõlmab Eesti energeetikasektori arendamise, erinevate sektorite energiasäästu ning majanduse üldise ressursisäästlikkuse eesmäärke.

- Jätkusuutlik ja kohanduv riik - Valdkonna eesmärgid keskenduvad majandusliku stabiilsuse suurendamisele ning majanduskeskkonna üldiselt soodsa keskkonna loomisele, see tähendab peamiselt maksu- ja eelarvepoliitikat ning lisaks valitsussektori enda arendamisega seotud tegevusi.

Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Planeering toob peamise arengueesmärgina välja vajaduse tagada elamisvõimalused Eesti igas asustatud paigas. Selleks on vajalikud kvaliteetne elukeskkond, head ja mugavad liikumisvõimalused ning varustus oluliste võrkudega, millest lähtub ka dokumendi visiooni püstitus: „Eesti on sidusa ruumistruktuuriga, mitmekesise elukeskkonnaga ja välismaailmaga hästi ühendatud riik. Hajalinnastunud ruum seob tervikuks kompaktsed linnad, eeslinnad ja traditsioonilised külad, väärtustades kõiki neid elamisviise võrdselt ühepalju. Hajalinnastunud ruumi inimsõbralikkuse ja majandusliku konkurentsivõime tagavad eeskätt looduslähedane keskkond ja hästi sidustatud asulate võrgustik.“

Planeering on olulisim strateegiadokument, mille vaade ulatub üle 2030 aasta horisondi.

Ida-Viru maakonna arengukava 2014-2020

Arengukava määratleb maakonna strateegilisteks arengusuundadeks

Looduskeskkonna ja -ressursside valdkonnas on maakonna strateegiliseks arengusuunaks maakonna loodusressursside efektiivne kasutamine.

Seda strateegilist arengusuunda iseloomustab järgmine tegevuskompleks:

- Energiasäästlike hoonete rajamine, olemasolevate renoveerimine energiasäästlikuks
- Kaevandamise jääkressursside kasutuselevõtt (nt. kaevandusvete soojusenergia, aheraine taaskasutus, kaevandatud alade taaskasutus jm.)
- Säästlike tootmis- ja kaevandamistehnoloogiate rakendamine
- Säästlik energiatootmine (sh. taastuvenergia)

Inimarengu valdkonnas on maakonna strateegiliseks arengusuunaks maakonna elukeskkonna kvaliteedi kompleksne parandamine.

Seda strateegilist arengusuunda iseloomustab järgmine tegevuskompleks:

- Heakorrainvesteeringud (tänavavalgustus, linna- ja külakeskkond)

- Kergliiklusvõimaluste eelisarendamine
- Investeeringud spordiobjektidesse, rahvaspordi ja saavutusspordi arendamine
- Maakonnas pakutava hariduse kvaliteedi kasvatamine, vajalikud investeeringud haridusobjektidesse, ettevõtlikkusõppe arendamine

Majandusarengu valdkonnas on maakonna strateegiliseks arengusuunaks maakonna ettevõtluskeskkonna kvaliteedi kompleksne parendamine.

Seda strateegilist arengusuunda iseloomustab järgmine tegevuskompleks:

- Tööstusparkide, ettevõtlusalade (sh. loomemajanduse valdkonnas), ettevõtlusinkubaatorite arendamine ning vastavad turundustegevused
- Ettevõtluse tugistruktuuride võimekuse arendamine alustavatele ja tegutsevatele ettevõtjatele tugiteenuste pakkumiseks (Põlevkivi Kompetentsikeskus, Ida-Viru Ettevõtluskeskus SA, Ida-Virumaa Tööstusalade Arendus SA, Kirderanniku Koostöökogu MTÜ, Virumaa Koostöökogu MTÜ, Peipsi-Alutaguse Koostöökoda MTÜ, Virumaa Rannakalurite Ühing MTÜ, Eesti Kaubandus- Tööstuskoda)
- Ettevõtluse vajaduste katmisele suunatud transpordiinfrastruktuuri arendamine - sadamate arendamine, maakondliku lennuvälja rajamine, reisirongiliikluse eelisarendamine Ida-Virumaa linnastu tööjõu mobiilsuse ning turistidevoo suurendamiseks.
- Maakonna majutuskohtade arvu kasvatamine kasvava turistidevoo teenindamiseks.

Valitsemise ja halduse valdkonnas on maakonna strateegiliseks arengusuunaks kohalike omavalitsuste koostöövõimekuse kasvatamine.

Seda strateegilist arengusuunda iseloomustab järgmine tegevuskompleks:

- Uuringute ja infovahetuse korraldamine
- Ühisteenuste juurutamine kohalikul ja regionaalsel tasandil
- Ühiste planeeringute tegemise ja arengu kavandamise juurutamine
- Tugi omavalitsuste liitumisprotsessidele
- Maakonnaväliste avalike suhete korraldamine ja mainekujundus

Väliskeskkonna seisukohalt olulistest strateegiadokumentidest tulenevad trendid:

- Kõrgema tasandi strateegiadokumendid on olulisel määral keskendunud hõive ning ettevõtluse konkurentsivõime tagamisele

- Strateegiadokumentide oluliseks rõhuasetuseks on innovatsioon nii ettevõtluses kui sotsiaalsfääris
- Struktuuritoetustega seotud strateegiad on seotud sageli konkreetse arendusressursiga, mis loob vajaduse olla aktiivseks partneriks selliste strateegiadokumentide koostamisel ja elluviimisel. Nt. Ida-Virumaa arengukava uuendamine, Jõhvi/Kohtla-Järve linnapiirkonna jätkusuutliku arengu strateegia jt.

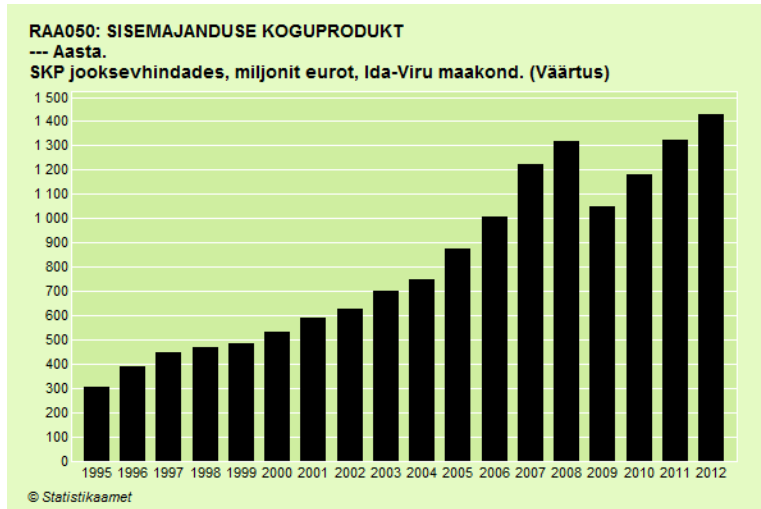
Väljakutsed ja võimalused Kohtla-Järve linnale

- Kohtla-Järve linna arengukava ning muude linna poolt koostatud kavade ja strateegiate sidustamine teiste riigi ja regiooni arengudokumentidega loob eeldused kvaliteetsemateks arenguvaldkonna otsusteks ning võimaldab olemasolevat ressursi tõhusamalt kasutada
- Kohtla-Järve linna ettevõtlus on olulise innovatsioonipotentsiaaliga ning selle potentsiaali realiseerimiseks tuleb kavandada arukaid koostöömeetmeid vastavate ettevõtetega

II. Majanduslikud tegurid

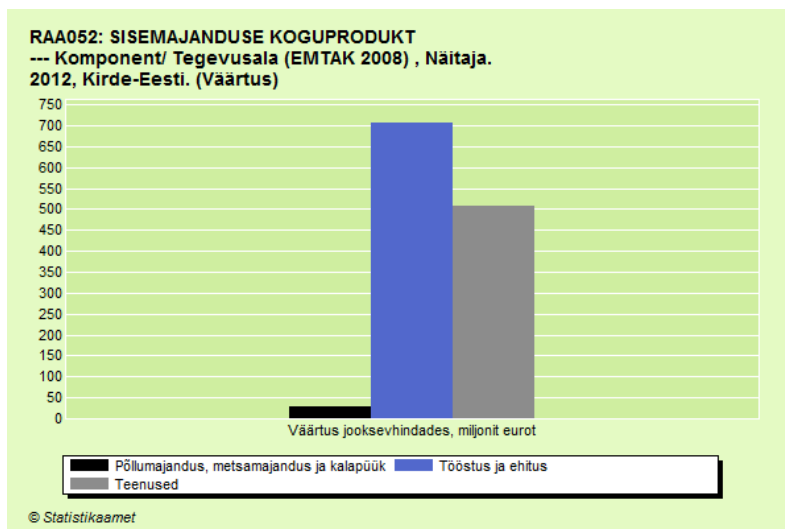
Kohtla-Järve linna arengukava koostamisel tuleb asetada linna majanduslik olukord ning majanduslikud suundumused regionaalsesse konteksti, kuna Kohtla-Järve linn on maakonna suuruselt teine linn ning maakonna ettevõtluse seisukohalt väga oluline omavalitsus.

Eesti väike ja avatud majandus reageerib kiirelt maailmamajanduses toimuvale. Viimaseks suureks tagasilöögiks Eesti majandusele oli 2008 aasta majanduskriis, mis viis vabariigi majanduse langusesse. Alates 2009-2010 aastast Eesti majandus kasvab ning kasvab ka Ida-Virumaa majandus (vt. joonis.2)

Joonis 2. Ida-Virumaa SKP jooksevhindades 1995-2012. Statistikaamet

Ida-Viru maakonna majanduse veduriks on tööstus- ja ehitussektor, mis jooksevhindades arvestatuna on maakonna olulisim (vt. joonis 3.).

Joonis 3. Ida-Virumaa SKP majandussektorite kaupa 2012. Statistikaamet

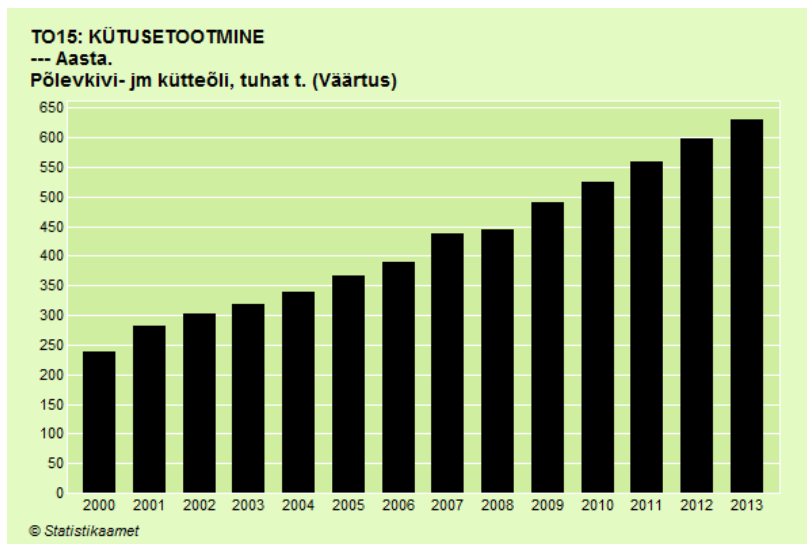
Tööstus- ja ehitussektori suurem osakaal loob eeldused ka teenustesektori kiiremaks arenguks. Primaarsektor (põllumajandus, metsmajandus, kalapüük) maakonnas moodustab üsna marginaalse osa.

Tööstus- ja ehitussektori olulisimaks tegevusalaks Ida-Virumaal on põlevkivi kaevandamine ja töötlemine ning sellega seotud tegevused. Suurimad põlevkivisektori ettevõtted maakonnas on Eesti Energia ning Viru Keemia Grupp, kes tegelevad nii põlevkivi kaevandamise, energiatootmise kui ka põlevkivikeemiaga. Vaid need kaks põlevkivisektori ettevõtet loovad otseselt Ida-Virumaal ligi 5600 töökohta. Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud

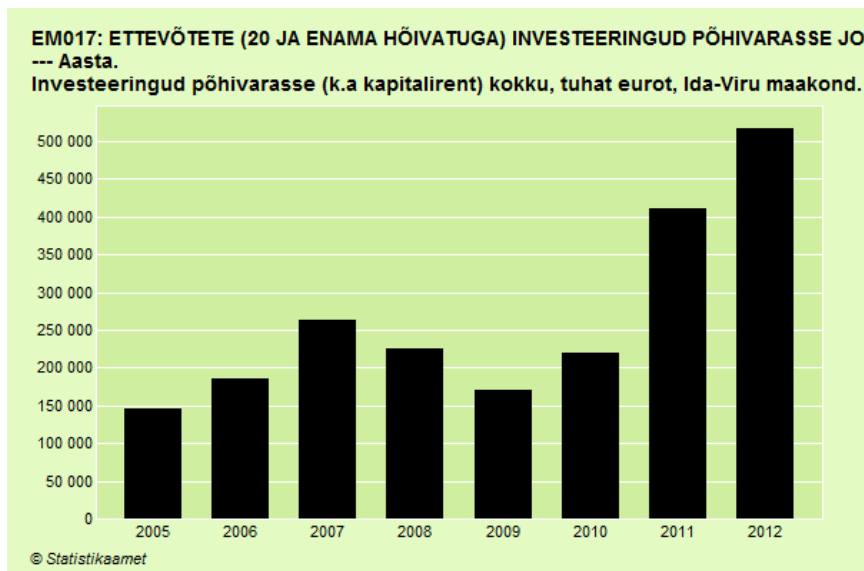
ettevõtted on Viru Keemia Grupi kontserni näol olulisel määral koondunud Kohtla-Järve linna.

Nafta hinna dünaamika viimasel paarikümnel aastal lõi põlevkiviõli tootmisele soodsa keskkonna kerkides üle 20 dollariselt barrelihinnalt 2001 aastal ligi 100 dollarisele barrelihinnale käesolevaks (2014) aastaks (OPEC andmetel). Sellest tulenevalt kasvatasid ettevõtjad kütuse sh. põlevkiviõli tootmist kiires tempos (vt. joonis 4). 2014 aasta teises pooles järsult kukkunud nafta hind survestab põlevkiviõlitootjaid ning vähendab oluliselt põlevkiviõli konkurentsivõimet maailmaturul.

Joonis 4. Kütuse sh. põlevkiviõli tootmine. Statistikaamet

Tööstussektori hea käekäik lõi ettevõtetele võimalused oma põhivarasse investeerimiseks ning parandas investeerimiskeskonda ka maakonna välistele investoritele (vt Joonis 5.).

Joonis 5. Üle 20 töötajaga ettevõtete investeeringud põhivarasse Ida-Virumaal 2005-2012. Statistikaamet

Eriti järsult on kasvanud ettevõtjate investeeringud põhivarasse pärast Eesti üleminekut eurole alates 2011 aastast. Võrreldes muu Eestiga oli investeeringute kasvu tempo Ida-Virumaal oluliselt kõrgem - kasvades 2010 aastaga võrreldes ligi 100% , samal ajal kui Eestis tervikuna oli kasv ligi 50% (Statistikaameti andmetel). Põhivara investeeringud Ida-Virumaal teostatakse põhiliselt kahes suuremas maakonna tööstuskeskuses Jõhvi/Kohtla-Järve linnapiirkonnas ja Narva linnapiirkonnas. Seega sobib maakondlik trend üldiselt ka Kohtla-Järve linna ettevõtjate investeerimistegevuste illustreerimiseks.

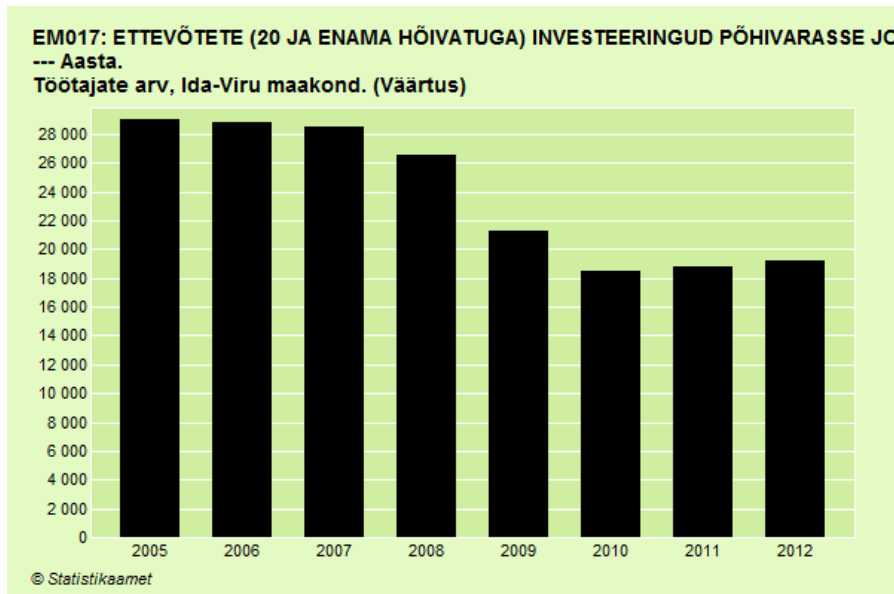
Investeeringud põhivarasse löid keskkonna maakonna tööstustoodangu kasvuks (vt. joonis 6.)

Joonis 6. Tööstustoodang Ida-Virumaal jooksevhindades 2005-2012. Statistikaamet

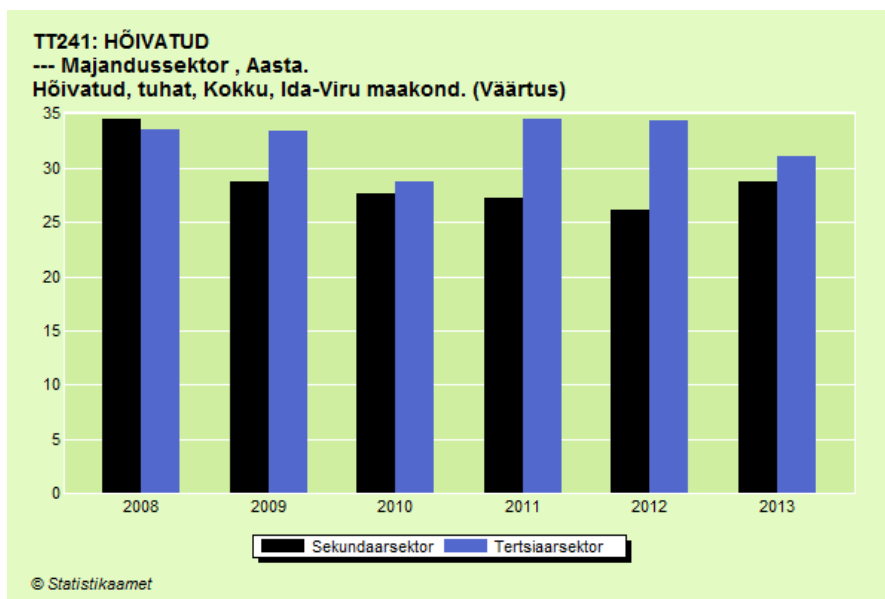

Majanduskriisi 2008 aastal tõid kaasa töötajate arvu languse üle 20 töötajaga ettevõtetes (vt. joonis 7.). Alates 2010 aastast kasvanud ettevõtete investeringud ning tööstustoodangu kasv majandussektoris pole märkimisväärset töötajate arvu kasvu kaasa toonud, mis võimaldab teha järeltule, et ettevõtted investeerivad efektiivsetesse lahendustesse ning muutuvad seeläbi konkurentsivõimelisemaks.

Joonis 7. Töötajate arv üle 20 töötajaga ettevõtetes Ida-Virumaal 2005-2012.
Statistikaamet

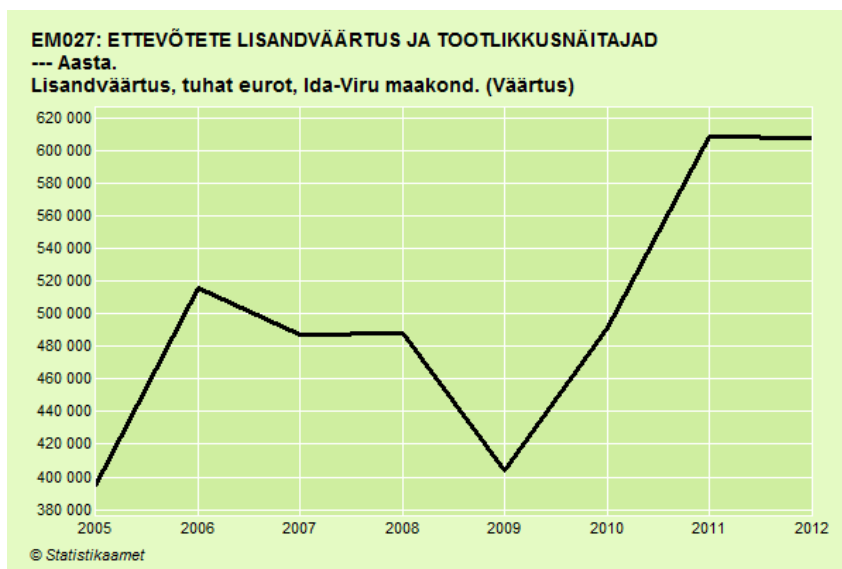
Töötajate arvu langust tööstus- ja ehitussektoris kompenseeris hõivatute arvu kasv teenuste sektoris (vt. joonis 8)

Joonis 8. Hõivatute arvu dünaamika Ida-Virumaa tööstus- ja ehitussektoris ning teenuste sektoris 2008-2013. Statistikaamet

Arvesse võttes Ida-Virumaa teenuste sektori arengupotentsiaali võib sellist asjade kulgu pidada igati soodsaks.

Kasvanud investeeringute taustal kasvab ka Ida-Viru maakonna ettevõtete loodud lisandväärtus, mis tegi läbi kiire tõusu alates 2009 aastast (vt. joonis 9.).

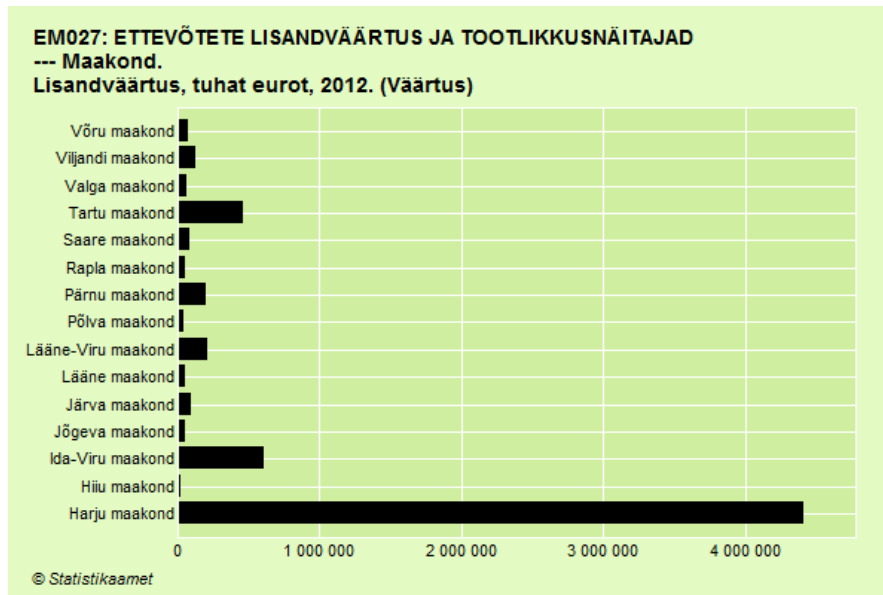

Joonis 9. Ida-Virumaa ettevõtete loodud lisandväärtus 2005-2012. Statistikaamet

Ettevõtete lisandväärtuse kasv korreleerub ettevõtete investeerimistegevusega ning viib olukorrani, kus Ida-Viru maakond on 2012 aasta andmetel Eesti ettevõtete

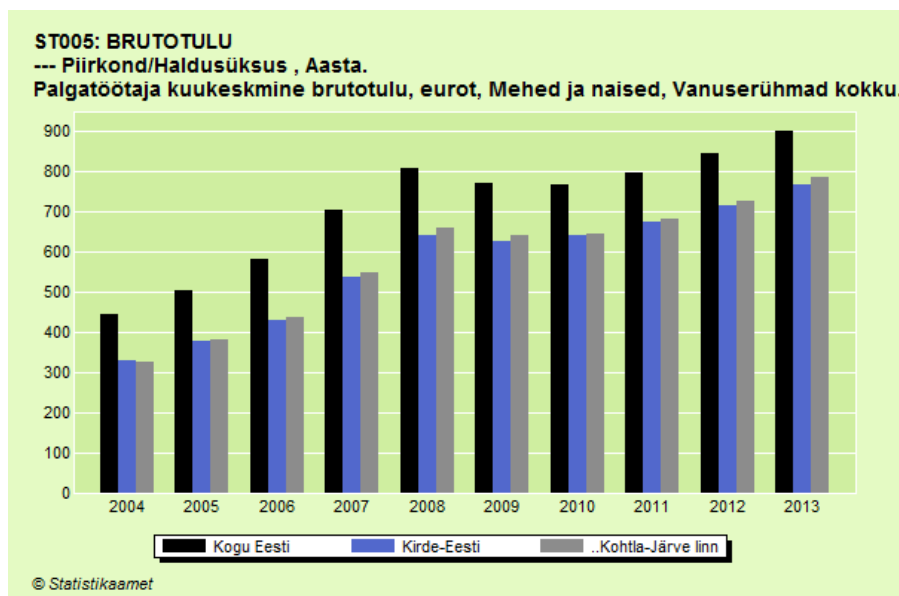

lisandväärtuse loomises (absoluutarvudes) teisel kohal pärast Tallinna ja Harjumaad (vt. joonis 10.)

Joonis 10. Ettevõtete loodud lisandväärtus maakondade kaupa 2012 aastal. Statistikaamet

Loodud lisandväärtuse kasv maakonnas annab hea aluse maakonna majanduselu arengule ning sealhulgas ka parema sissetuleku töötajatele (vt. joonis 11.)

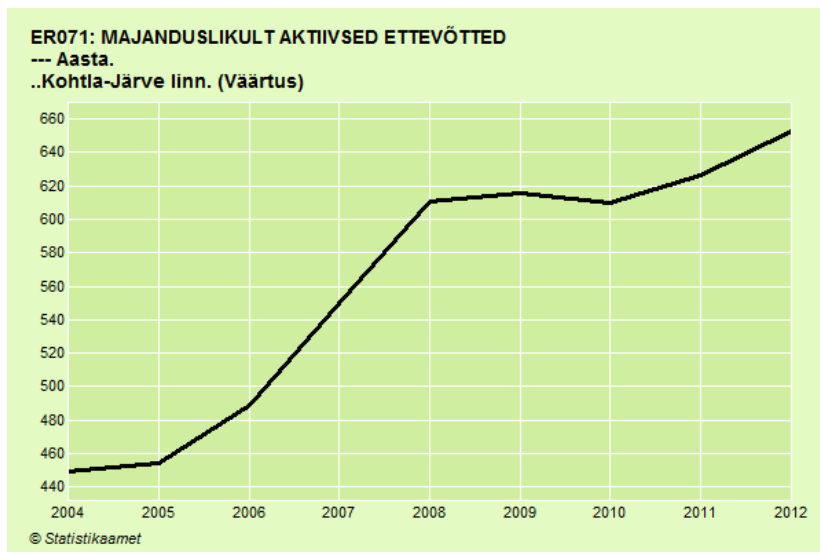
Joonis 11. Eesti, Kirde-Eesti (Ida-Virumaa) ja Kohtla-Järve palgatöötaja keskmise brutotulu võrdlus 2004-2013. Statistikaamet

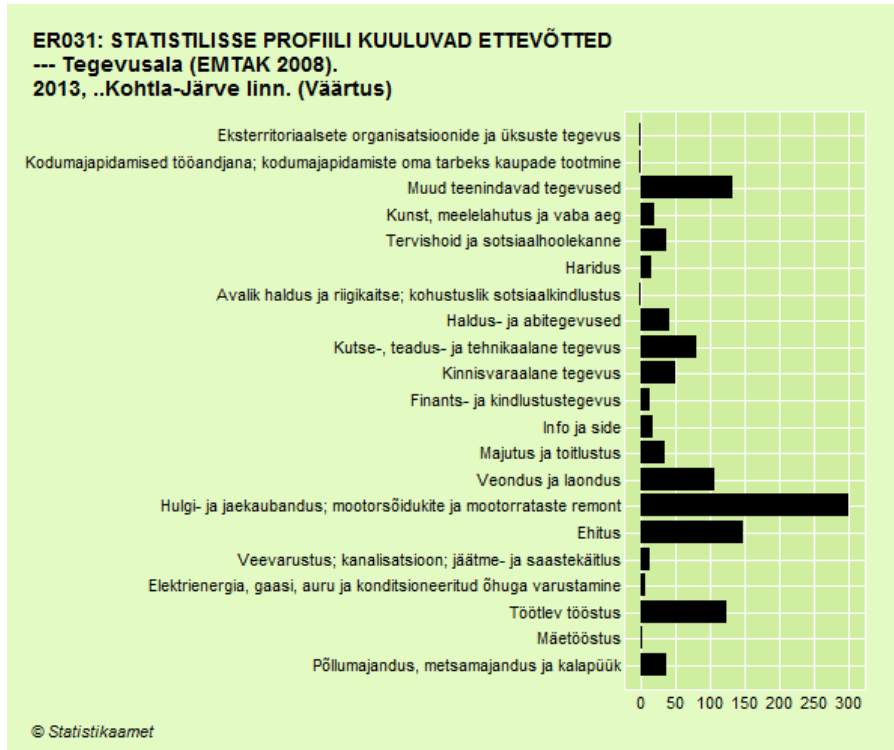
Brutokuupalk maakonnas ja Kohtla-Järve linnas on viimaste aastate jooksul kasvanud, kuid tulemus on endiselt väiksem kui Eestis keskmiselt. Ettevõtete investeerimistegevuse jätkudes võib eeldada ka tulevikus maakonna palgatulude kasvu.

Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv linnas viimaste aastate jooksul kasvas, mis viitab väikeettevõtluse arengule linnas (vt. Joonis 12.).

Joonis 12. Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv Kohtla-Järvel 2004-2012.
Statistikaamet

Ettevõtete arvu poolest tegutseb linnas enim jae- ja hulgikaubanduse ettevõtteid, samuti on palju ehituse ja töötleva tööstuse ettevõtteid ja veonduse ning logistikaettevõtteid (vt. Joonis 13).

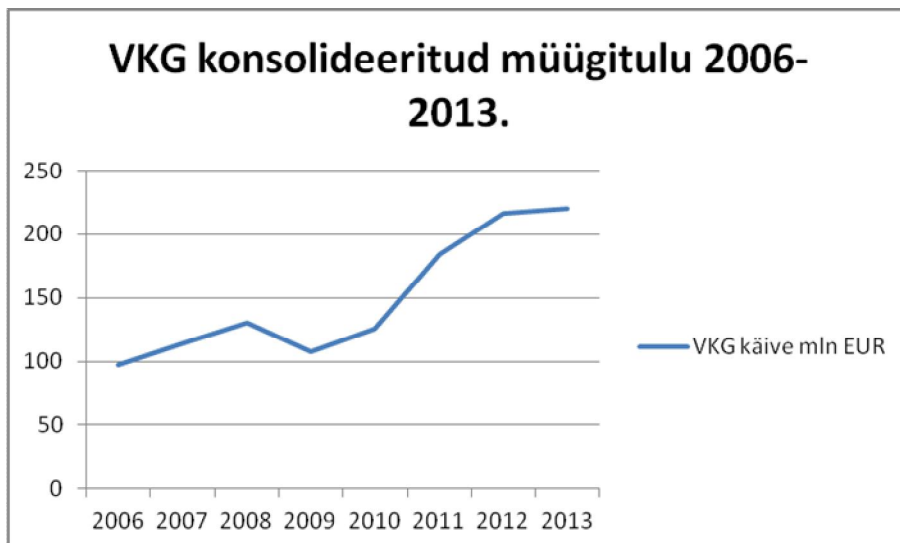

Joonis 13. Kohtla-Järve linna ettevõtete arv tegevusalade kaupa 2013.
Statistikaamet

Kuigi enim ettevõtteid (arvuliselt) tegutsevad kaubanduse ja teeninduse valdkonnas on Kohtla-Järve oma olemuselt tööstuslinn.

Kohtla-Järve linna majandus orienteerub oma mahult eelkõige põlevkivisektorile, mille suurimaks ettevõtteks linnas on Viru Keemia Grupi kontsern, kes kaevandab ja töötleb põlevkivi ning samuti toodab soojusenergiat linna kütteks ning toodab ka põlevkivijääkidest ehitusmaterjale². Ettevõtte tegi viimastel aastatel läbi kiire arengu laiendades oma tootmist ning kasvatades müügi käivet (vt. Joonis 14.). Viru Keemia Grupi hea käekäik toetab tuntuvalt Kohtla-Järve linna arengut. Töötajate arv VKG-s kasvas 1374 töötajalt 2006-l aastal 2013 töötajani 2013-l aastal.

² Narva piirkonnas tegeleb Viru Keemia Grupp ka elektrienergia ülekandmise ja müügi

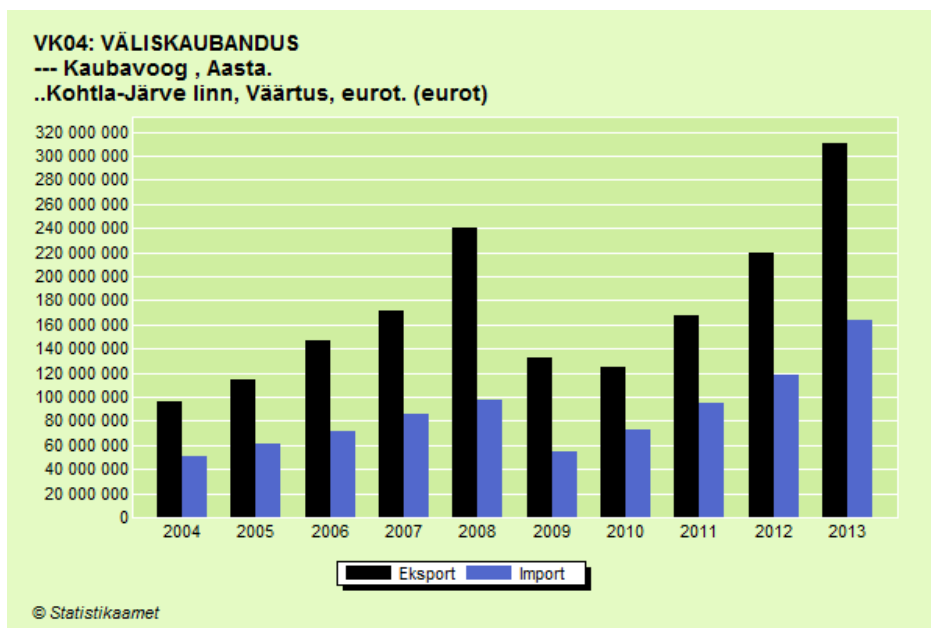
Joonis 14. VKG konsolideeritud müügitulu 2006-2013. www.vkg.ee

Muude ettevõtlusharude maht linnas jääb põlevkivisektorile küll alla, kuid moodustab sellegipoolest olulise osa linna majandusest. Kokkuvõtvalt võib linna olulisemate tööstusharudena määratleda:

- Põlevkivi töötlemine ja põlevkivikeemiatööstus
- Keemiatööstus (väetised jm.)
- Metallitööstus
- Mööblitööstus

Teenindusvaldkonnas areneb linnas hulgi ja jaekaubandus, meelelahutusteenuste pakkumine. Potentsiaali võib olla linnas ka majutusteenuste osutamisel arvestades linnas läbi viidavaid suurüritusi ning linna ettevõtete vajadust oma koostööpartnerite majutamiseks.

Kohtla-Järve linnas tegutsevad ettevõtted orienteeruvad ekspordile ning ekspordi maht Kohtla-Järve linnast on viimastel aastatel kasvanud ületades stabiilselt impordi (vt. Joonis 15.)

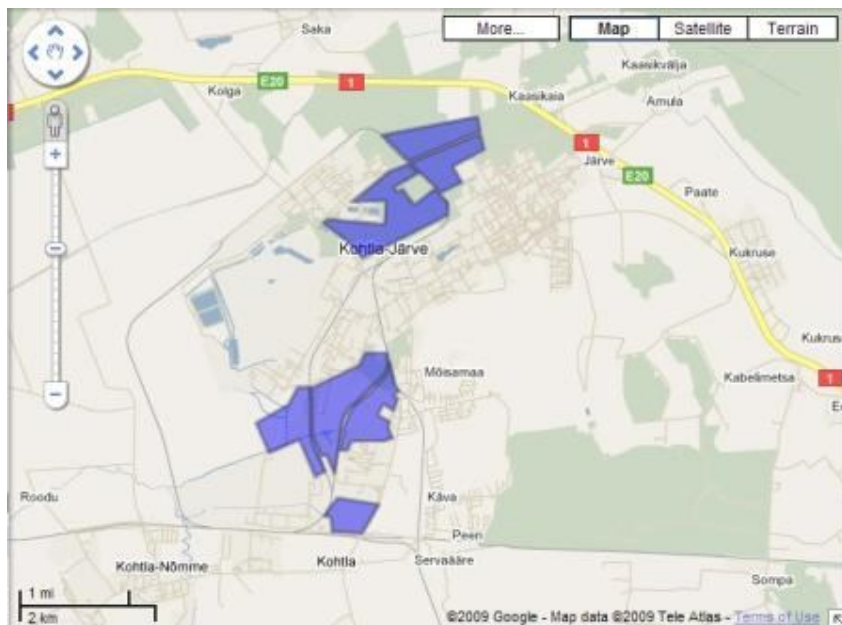

Joonis 15. Eksport-import Kohtla-Järvelt 2004-2013. Statistikaamet

Kohtla-Järve ettevõtjate edukus oma toodangu eksportimisel võimaldab teha järelduse nende heast konkurentsivõimest rahvusvahelisel turul.

Kohtla-Järve linn tegutseb partnerina Ida-Virumaa tööstusalade arendamisel koos riigi ning Jõhvi, Kiviõli ja Narva linnaga olles loonud SA Ida-Virumaa tööstusalade arendus. Koostöös sihtasutusega kavandatakse käivitada Kohtla-Järve linna kaks uut tööstusala.

Kohtla-Järve Tööstuspark (vt joonis 16.) asub Kohtla-Järve Järve linnaosas suurtööstusettevõtete piirkonnas (seal on raudteeühendus, vesi ja kanalisatsioon, elekter ja raskeveokite sissesõidu võimalus) ning on orienteeritud suurema mastaabiga tööstustele ning keemiatööstusettevõtetele.

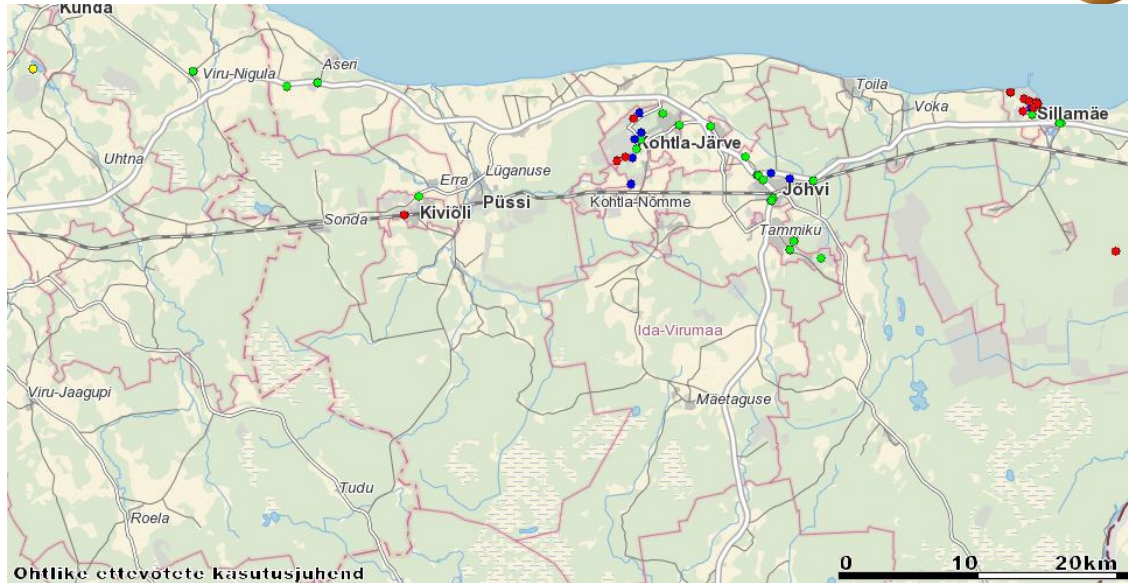
Joonis 16. Kohtla-Järve Tööstuspark. www.ivia.ee.

Tööstusalade väljaarendamine võimaldab linna tuua juurde uusi sise- ja välisinvestoreid, kelle ettevõtted pakuvad linna elanikele tööstuslikke, hea palgatasemega töökohti.

2.1 Keskkonnaseisund

Kohtla-Järve linna keskkonnaseisundit määratleb olulisel määral linna ettevõtlus, mis on suures osas orienteeritud suurtööstusele sh. keemiatööstusele. Tööstuspärandist tulenevalt on linna territooriumil ja linna läheduses arvukalt erinevaid tööstusjäätmete ladestamisalasid sh. poolkoksi ladestusalad, aheraine puistangud jms.

Linna tööstusettevõtted kujutavad õnnetuse juhtumise korral potentsiaalselt ohtu keskkonnale ja linna elanikkonnale (vt. joonis 17.)

Joonis 17. Suurõnnetuse ohuga ettevõtted. Punane - A kategooria ohtlik ettevõte, Sinine - ohtlik ettevõte, roheline - muu ettevõte. Maaamet

Ettevõtete poolt keskkonda paisatav jäätmete ja heitmete hulk väheneb seoses uuemate ja keskkonnasõbralikumate tehnoloogiate kasutuselevõtmisega.

Järeldused väliskeskkonna majandusteguritest ja trendidest:

- Maakonna majandus tervikuna on kasvus ning see omab positiivset mõju Kohtla-Järve linna, kui Ida-Viru maakonna ühe majandusveduri majanduselule.
- Ettevõtted investeerivad aktiivselt tööstus- ja ehitussektoris ning investeeringud toovad kaasa tootmise efektiivsuse kasvu, kuid ei too kaasa tingimata tööstuslike töökohtade arvu kasvu samas tempos. Alternatiiviks tööstus- ja ehitussektorile saab hõive seisukohalt olla teenuste sektor, mis ei ole ei maakonnas ega Kohtla-Järve linnas veel piisavalt arenenud
- Töötajate palgad on kasvanud ning tõenäoliselt kasv jätkub ka tulevikus, kuna ta on seoses ettevõtete investeerimistegevuse ning tööstustoodangu kasvuga. See võimaldab eeldada, et ka Kohtla-Järvel tekib rohkem nõudlust teenuste järele.
- Linna keskkonnaseisund on tugeva surve all ettevõtluse poolt, kuid uuemate ja keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutuselevõtmine on seda survet leevendamas

Väljakutsed ja võimalused Kohtla-Järve linnale.

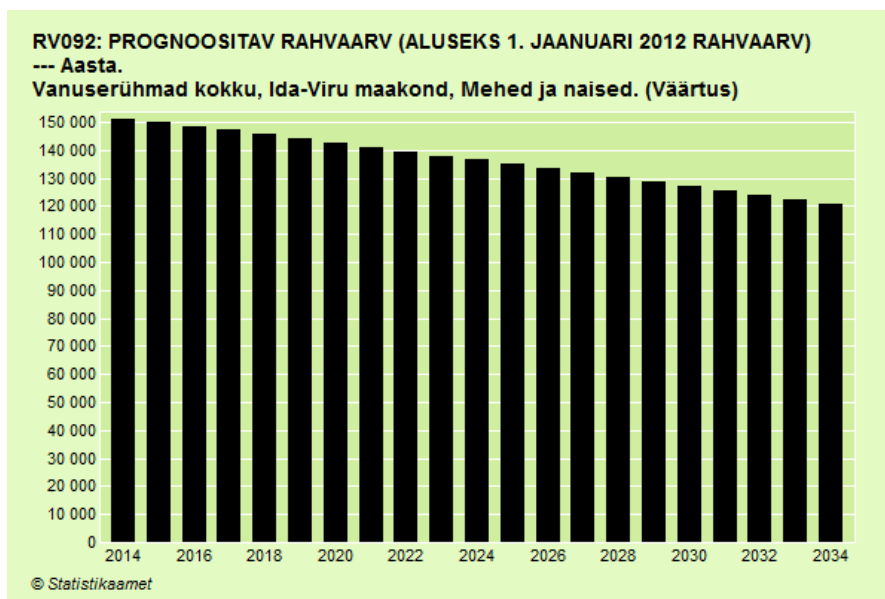
- Linna suur orienteeritus tööstusele loob tasakaalustamatust teenuste sektoris ning vajaduse linnas pakutavate teenuste kvaliteedi ja mahu kasvatamiseks. Majutusteenuste väljaarendamine linnas mitmekesistaks linna teenuste maastikku ning looks täiendavaid teenusi ka kohalikule elanikkonnale
- Tööstusparkide väljaarendamine loob võimaluse mitmekesistada linna tööstusettevõtlust ning samuti leida tööstusaladele investoreid kelle ettevõtted pakuksid linna elanikele keskmisest kõrgema palgaga töökohti.
- Transpordikorraldus (sh. ühistransport ja õpilaste transport) linnaosade vahel vajab parendamist
- Kergliiklusteede võrgustik linnas ja linna lähedal pole piisav
- Linnas leiduvad alakasutatud alad vajavad kasutuselevõttu
- Linna potentsiaal turismiteenuste ja majutusettevõtluse osas pole piisavalt ära kasutatud

III. Sotsiaalsed tegurid

3.1 Rahvastikuprotsessid

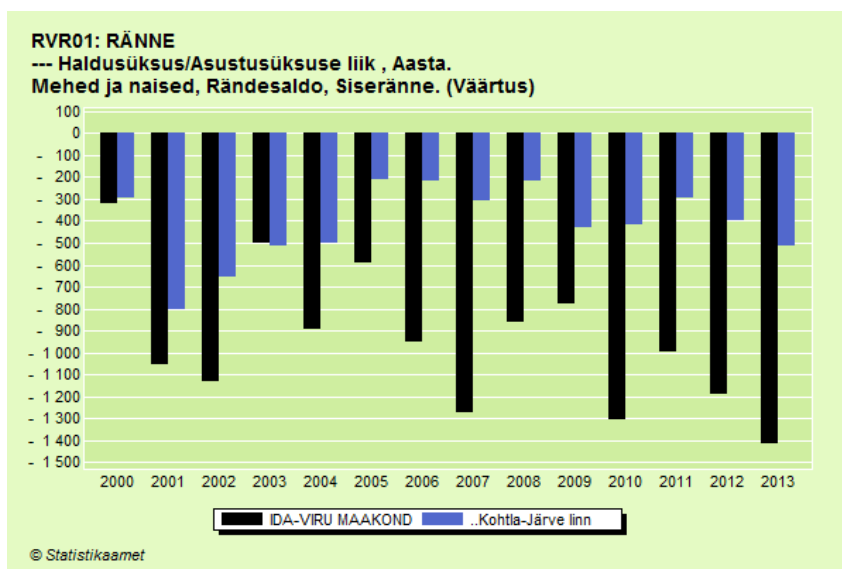
Olulisimal määral mõjutavad Ida-Viru maakonna arengut rahvastikuprotsessid, mis viimastel aastakümnetel pole olnud Ida-Virumaale soodsad. Ida-Virumaa rahvaarv on langenud 204 239 inimeselt 1994 aastal kuni 149 483 inimeseni 2014 aastal.

Rahvaarvu langust prognoosib Statistikaamet ka tulevikuks (vt. joonis 18.)

Joonis 18. Ida-Viru maakonna rahvaarvu prognoos kuni 2034 aastani. Statistikaamet

Ida-Virumaa rahvaarvu langemises mängib olulist osa väljaränne maakonnast. Sealjuures moodustab siseränne rändest põhilise osa, välisrände osakaal Ida-Virumaal ja Kohtla-Järve linnas on väike olles viimastel aastatel Statistikaameti andmetel alla Kohtla-Järve puhul alla 50 inimese aastas. Kohtla-Järve väljaränne kokkuvõttes moodustab olulise osa (ligi kolmandiku) maakonna väljarändest (vt. joonis 19.).

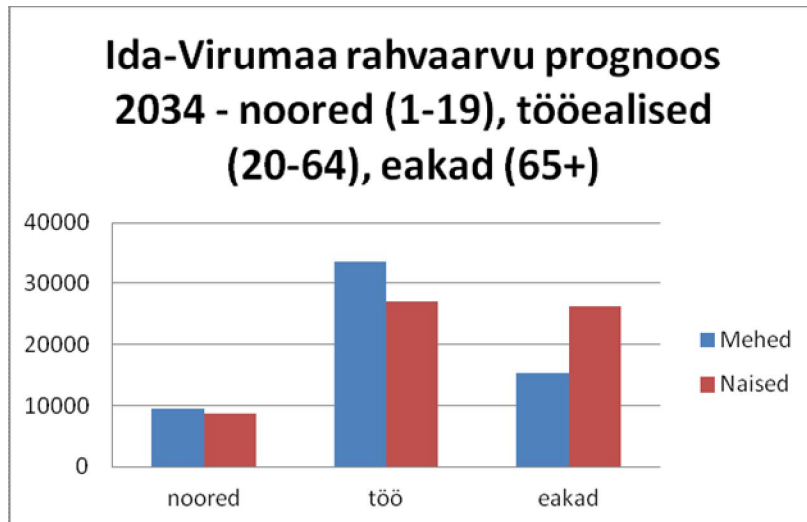
Joonis 19. Ida-Virumaa ja Kohtla-Järve rändesaldo 2003-2013 (siseränne). Statistikaamet

Kuna välja rändavad suuremas osas nooremad inimesed, siis loob see olukorra, kus rahvastik mitte üksnes ei vähene kiiresti, vaid ka vananeb kiiresti. Uusi inimesi

piisavalt peale ei sünni, kuna Ida-Viru maakonna summaarne sündimuskordaja³ oli 2011 aastal vaid 1,06. Väheneb tööealiste inimeste ning eriti noorte osakaal maakonnas (vt. joonis 20.).

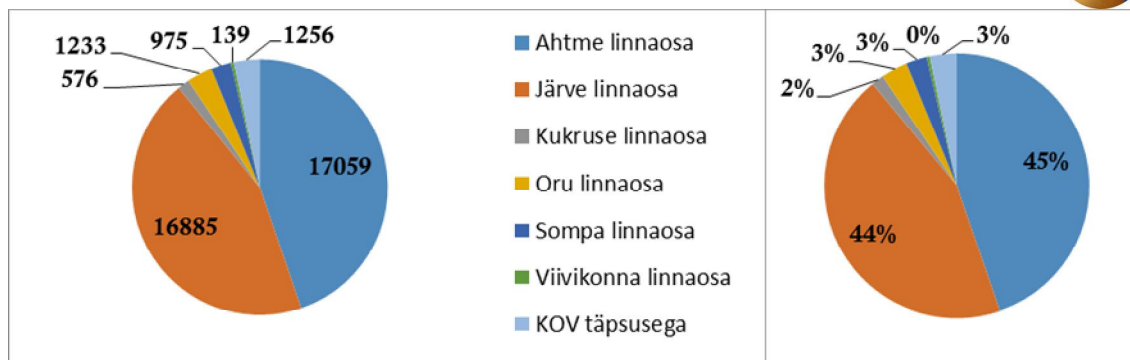
Joonis 20. Ida-Virumaa rahvaarvu prognoos kolme vanusegrupi kaupa 2034 aastaks. Statistikaamet

Kohtla-Järve linn koosneb kuuest linnaosast: Ahtme, Järve, Kukruse, Oru, Somp, Viivikonna (koosneb kahes asumist - Viivikonna ja Sirgala). Statistikaamet annab Kohtla-Järve linna elanike arvuks 37 198. Rahvastiku andmed on erinevates andmeallikate erinevad, seda illustreerib tabel 1.

Tabel 1 Rahvaloenduse ja rahvastikuregistri andmed Kohtla-Järve linna kohta (01.01.2012)

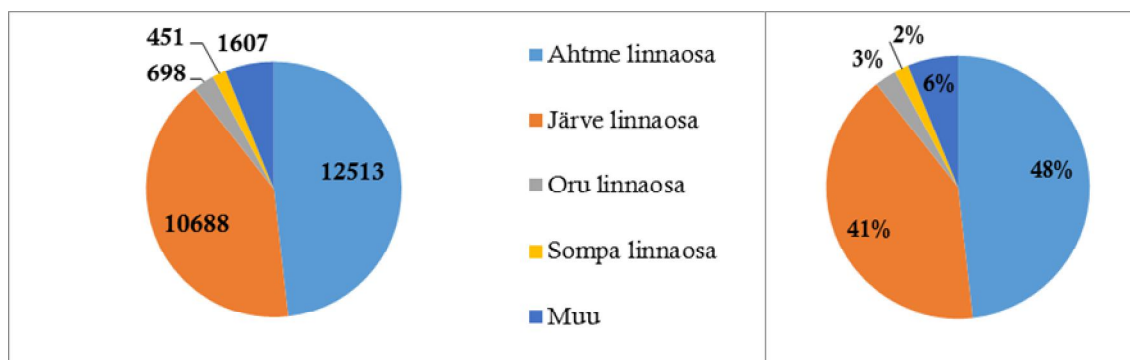
Asustusüksus	Rahvaloendus	Rahvastikuregister
Kohtla-Järve linn	37201	39969
.Ahtme linnaosa	17252	17923
.Järve linnaosa	17054	17681
.Kukruse linnaosa	572	598
.Oru linnaosa	1266	1339
.Somp linnaosa	958	1084
.Viivikonna linnaosa	99	185
KOV täpsusega		1159

³ keskmine elussündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid kindla aasta sündimuse vanuskordajad. Elanikkonna taastootmiseks on vajalik summaarne sündimuskordaja üle 2.

Joonis 21. Kohtla-Järve linna rahvastik linnaosade lõikes 01.01.2014.

Kohtla-Järve rahvastikuprotsesse kirjeldab Kohtla-Järve rahvastikuanalüüs ja -prognos aastani 2030.

Joonis 22. Kohtla-Järve linna rahvastikuprognos linnaosade kaupa aastaks 2030.

Kohtla-Järve rahvastikuprotsesside põhjalikum kirjeldus ja prognoos on toodud dokumendis „Kohtla-Järve rahvastikuprognos 2030“.

3.2 Haridusvõrgustik

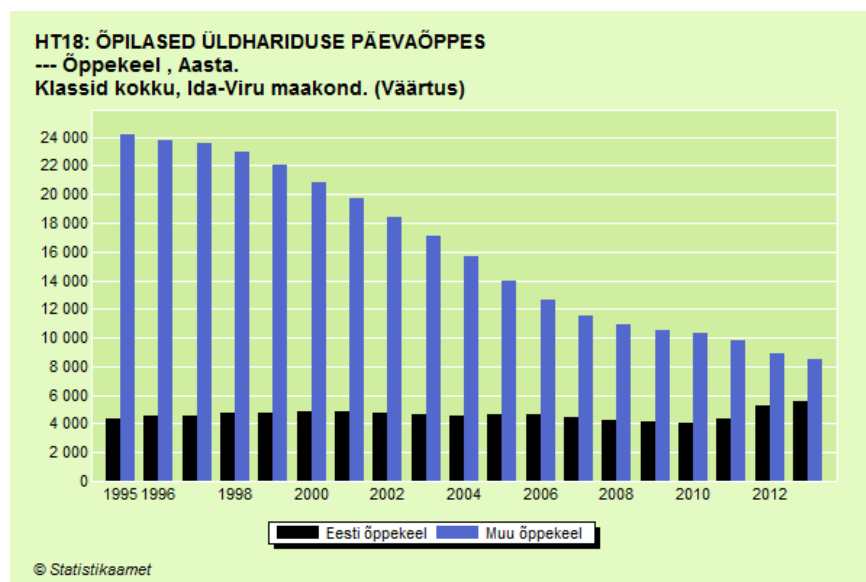
Ida-Viru maakonnas on kokku 55 eelkoolialiste lasteasutust, millele lisandub veel 6 lasteaed-põhikooli. Põhikoole ja gümnaasiume on maakonnas 44, sealhulgas 19 gümnaasiumiastmega kooli ning 3 puhast gümnaasiumit või progümnaasiumit (EHIS 18.09.2014).

Kutseõppeasutusi on maakonnas 4, kõrgkoole 3. Huvikoole on maakonnas 36.

Õpilaste arv üldharidusõppes on kiirelt langenud, kuid languse põhiraskus on tulnud mitte eestikeelse hariduse peale. Eestikeelse üldhariduse õpilaste arv on veidi isegi kasvanud (vt. joonis 20.). Võib eeldada, et eestikeelse üldhariduse õpilaste arvu on

toetanud mitte emakeelena eesti keelt kõnelevate õpilaste lisandumine eestikeelsetesse koolidesse.

Joonis 23. Eestikeelsete ja muukeelsete üldhariduse õpilaste arv Ida-Virumaal 1995-2013. Statistikaamet

Õpilaste arvu langus üldhariduskoolides on olnud väga suur kukkudes 28 601 õpilaselt 1995 aastal kuni 14 052 õpilaseni 2013 aastal.

Kohtla-Järve linna koolieelsete lasteasutuste võrgu moodustavad 15 lasteaeda (neist 14 munitsipaallasteaeda ja 1 eralasteaed), milles töötab 103 rühma 1723 lapsega. (neist munitsipaallasteaedades 99 rühma 1640 lapsega) (- Andmebaas „Haridussilm“ - 2013/2014 õppeaasta andmed).

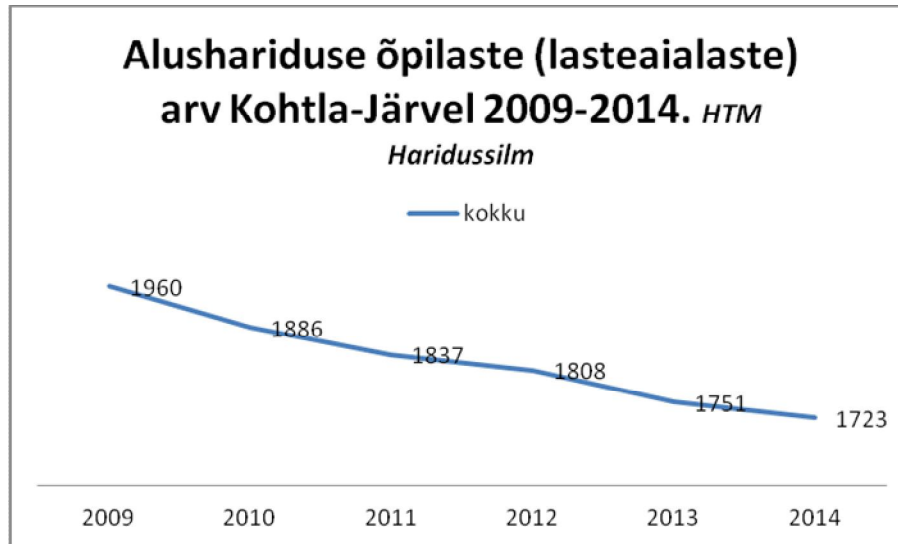
Neist eesti õppekeelega rühmi on 37 (sealhulgas täieliku või osalise keelekümblusprogrammi alusel töötavaid rühmi 19) vene õppekeelega 66 . Välja on arendatud optimaalne erirühmade võrk: lasteasutustes on 8 erirühma.

Keelekümblusprogrammiga on liitunud 8 lasteasutust ja tervistedendavate laste-aedade võrgustikuga 6 lasteasutust.

Kõikidele soovijatele on koolieelsetes lasteasutustes koht tagatud, järjekorras olevatele lastele tagatakse lasteaiakoht vastavalt vanemate soovile järgnevatel aastatel.

Lasteaialaste arv viimastel aastatel on Kohtla-Järve linnas langenud. See haakub üldiste rahvastikuprotsessidega, kuid samas võimaldab veel tagada rühmade mõistliku täituvuse.

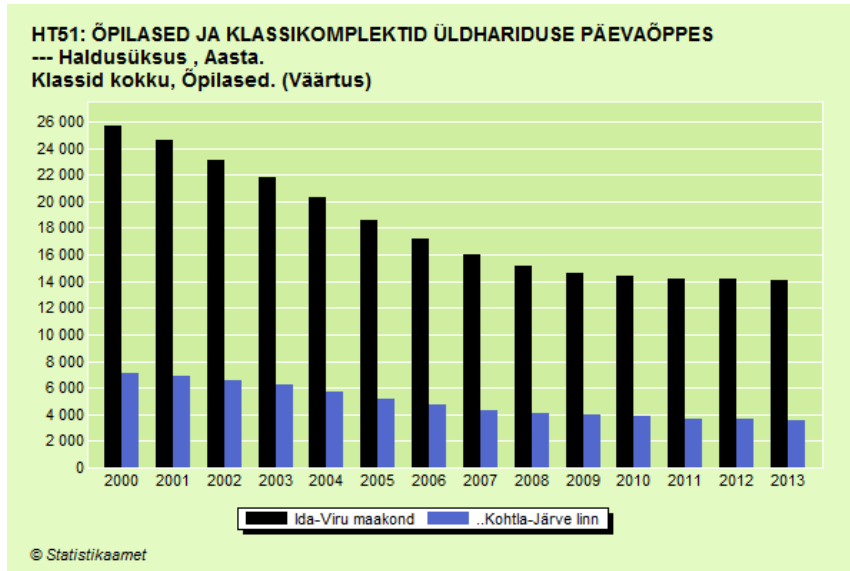
Joonis 24. Lasteaialaste arvu dünaamika 2009-2014. HTM Haridussilm

Lasteaialaste arvu langus loob eeldused üldhariduskoolide õpilaste arvu languseks tulevikus.

Seni on linnas renoveeritud vaid üks lasteaed.

ÜLDHARIDUS

Kohtla-Järve üldhariduskoolide õpilaste arvu langus sarnaneb maakonnas toimunuga (vt. joonis 25.) tehes 2000-2008 aastal läbi järsu languse ning stabiliseerudes teatud tasemel hiljem.

Joonis 25. Ida-Virumaa ja Kohtla-Järve üldhariduse õpilaste arv 2000-2013. Statistikaamet

Linnas on 7 üldhariduskooli sh., 3 (pro)gümnaasiumit või gümnaasiumiosaga kooli, 4 põhikooli. Lisaks tegutsevad linnas 1 erakool, 1 täiskasvanute gümnaasium ning riigi poolt hallatav hariduslike erivajadustega lastele suunatud Ahtme kool.

Koolides töötavad kvalifitseeritud pedagoogid. Kvalifikatsiooninõuetele vastab ca 93,3% Kohtla-Järve üldhariduskoolide õpetajatest, antud näitaja on kõrgem kui vabariigi keskmine (Andmed - EHIS avalik vaade, õppeaasta 2012/2013).

Haridusasutuste võrgustikus on läbi viidud olulisi muutusi - gümnaasiumite üleviimine põhikoolideks jm., kuid võrgustik pole veel täielikult kohandunud ning vajab eriti riigigümnaasiumite loomise valguses täiendavat tähelepanu.

Kohtla-Järve koolid pakuvad gümnaasiumiosas õppivatele noortele spetsialiseerumisvõimalusi:

- Ahtme Gümnaasium - multimeedia- ja reaalinete, humanitaarainete (sh teatriõpe), loodusteaduslik, sotsiaal- ja majandusõppe suund (sh turismikorraldus);
- Järve Vene Gümnaasium -meedia- ja sotsiaal-, loodus- ja majandus- ning sisekaitseõppe suund;
- Järve Gümnaasium - reaalinete, loodus- ja humanitaarainete ning sisekaitseõppe suund;

Õpilastele tagatakse mitmekülgsed võimalused võimetekohase hariduse omandamiseks. Seisuga 1.09.2013.a. kahe koolis (Maleva ja Slaavi Põhikoolis) töötasid käitumisprobleemidega õpilaste liitklassid (7.-9.klass), kus omandasid põhiharidust 15 õpilast; õpiraskustega põhiharidust omandavate õpilaste klassid Slaavi Põhikoolis, Tammiku Põhikoolis ja Kesklinna Põhikoolis, kus õppisid 26 õpilast. Töötab lihtsustatud õppel olevate õpilaste klass Slaavi Põhikoolis. Väikeklassid on avatud Slaavi Põhikoolis ning Ahtme Gümnaasiumis, Tammiku Põhikoolis rakendatakse ühele õpilasele suunatud õpet. Õpilastel on võimalus õppida erinevates õppevormides, sh individuaalse õppekava ja lihtsustatud õppekava alusel, koduõppes, tsükliõppes gümnaasiumiastmes.

Lõimumisprotsessi raames toimub mitmesuunaline eesti keele õpe. Koolides töötavad keelekümblusklassid, tavaklassides viiakse läbi tunde kasutades eesti keele terminoloogiat, eestikeelses koolis korraldatakse eesti keele tugiõpet muukeelsetest peredest õpilastele, korraldatakse laagrid keelekümbluse klassi õpilastele jpm. Keelekümblusprogramm laieneb pidevalt.)

Kohtla-Järve Maleva Põhikool ja Slaavi Põhikool on lülitatud varase keelekümbluse programmi rakendamise projekti. Tammiku Gümnaasiumis (2004. a), Slaavi Gümnaasiumis (2005. a), Kesklinna Gümnaasiumis (2005. a) ja Ahtme Gümnaasiumis (2012. a) alustati hilise keelekümbluse rakendamist.

Seisuga 10.11.2013.a. õppis keelekümblusprogrammi järgi 417 last 11 varase ja hilise keelekümbluse klassides neljas koolis (Slaavi, Maleva, Tammiku Põhikool ning Ahtme Gümnaasium). 2012.a. oli keelekümblejate arv koolides 382 õpilast.

Neljas linna gümnaasiumis (Järve, Järve Vene, Ahtme ja Täiskasvanute Gümnaasiumis) toimub eestikeelne õpetamine vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud nõuetele. Üleminek eestikeelsele õpetamisele vene õppekeelele koolide gümnaasiumiastmes on toimunud 3 aastat tagasi).

Rajamisel on uus riigigümnaasium Järve linnaossa ning koolivõrgu optimeerimine.

Kohtla-Järve gümnaasiumilõpetajate riigieksamite 2013/2014 õ.a. tulemused olid riigi keskmisest kõrgemad enamikes õppeainetes: eesti keel teise keelena (vabariigi keskmine - 74,1 punkti , Ida-Virumaa -73,2, Kohtla-Järve: Ahtme Gümnaasium - 83,6, Järve Vene Gümnaasium - 78,8 punkti) ja matemaatika (lai kursus: vabariigi keskmine - 55,8, Ida-Virumaa keskmine - 60,1, Kohtla-Järve: Ahtme Gümnaasium - 71,8, Järve Gümnaasium - 64,5, Järve Vene Gümnaasium - 62,1 punkti; kitsas kursus: vabariigi keskmine -34,2, Ida-Virumaa keskmine -37,0, Kohtla-Järve: Ahtme

Gümnaasium - 41,2, Järve Gümnaasium -39,2, Järve Vene Gümnaasium - 41 punkti;).

Eesti keele (emakeelena) tulemused on Ida-Viru keskmisest kõrgemad: Järve Gümnaasiumis on 61,8, Ida-Virumaa keskmine - 56,7. (Allikas: www.innove.ee)

Gümnaasiumide lõpetajate kõrgkoolidesse astumise protsent on jätkuvalt kõrge. 2014.a kevadel on lõpetanud gümnaasiumi 146 õpilast, nendest 18 õpilast kuldmedaliga ja 10 õpilast hõbemedaliga, 69,8% lõpetanutest (102 õpilast) on astunud Eesti kõrgkoolidesse, veel 10% (15 õpilast) töötab ja/või jätkab haridust välismaal. 2013.a. oli kõrgkoolidesse astunute arv - 66,1%, 2012.a. -72,5%. Populaarsemateks kõrgkoolideks osutusid 2013.a. Tartu Ülikool, Tallinna Tehnika Ülikool, Narva Kolledž, Eesti Mereakadeemia, Sisekaitseakadeemia, Tallinna Tehnika Ülikooli Virumaa Kolledž, Tartu Tervishoiu Kõrgkool. 5,4% (ehk 8 lõpetajat) jätkasid haridusteed kutsekoolides (2013.a. - 11,4% ehk 28 lõpetajat). 7,5% (11 lõpetajat, enamik neist Täiskasvanute Gümnaasiumi vilistlased) asusid tööle. Ülejäänud lõpetajad astusid sõjaväkke, ei tööta ega õpi jne.

Põhikoolis gümnaasiumi astumise trend jätkub. Kui võrrelda viimase seitsme aasta andmeid (2007-2013), siis võib öelda, et gümnaasiumi astujate arv on ca 50%. 2013.a. oli gümnaasiumi astujate arv -53,4% ehk 164 õpilast 307-st.

Koolid osalevad aktiivselt nii rahvusvahelises, kui ka Eestiseses projektitöös. 2013. a. oli koolide poolt esitatud 144 projekti. Projekti üldsumma oli 197 tuhat 476 eurot (koos linnapoolse kaasfinantseerimisega). Kohtla-Järve koolid olid kõige aktiivsemad projektide esitajad Ida-Virumaa Omavalitsuse Liitu. Projektide põhiteemadeks on kodumaa tundmaõppimine, looduskaitse ja loodusõpetus, tervisliku eluviisi propageerimine, enesekaitse ja esmaabi osutamine, integreeritud õpe, kodanikukasvatus, heategevus, hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste toetamine, karjääri planeerimine, lõimumine ning infotehnoloogiate areng.

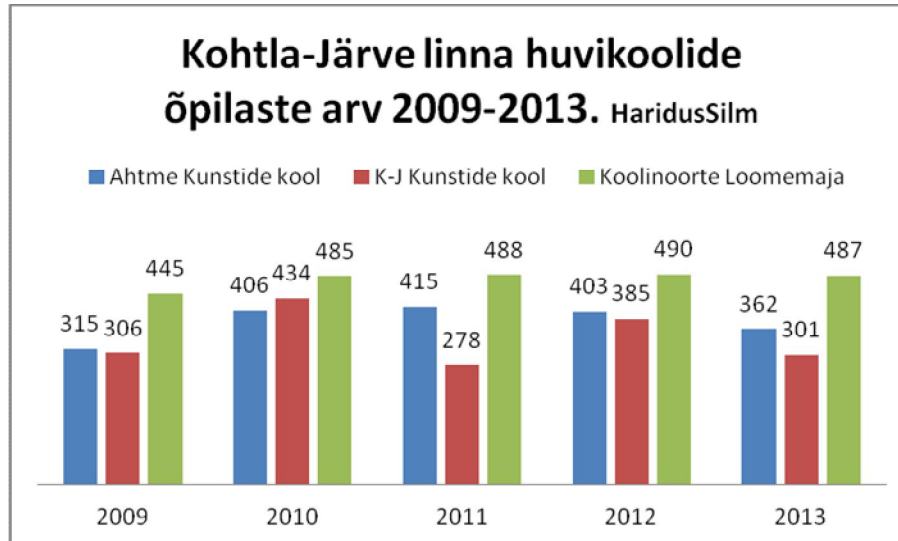
Koolides kasutatakse kaasaegseid IT vahendeid õppeprotsessi mitmekesistamiseks, klassiväliste ürituste korraldamiseks, õpilaste uurimis- ja praktiliste tööde ettevalmistamiseks, õpetamise kvaliteedi tõstmiseks ja abivahendina projektitöös. Seisuga 1.09.2014.a. oli koolides kokku 575 arvutit, 176 videoprojektorit, 21 smart-tahvli. Keskmiselt on õpilaste arv 1 arvuti kohta: 22 õpilast, õpetajate arv 1 arvuti kohta - 1,5. On olemas arvutid ka koolide raamatukogudes (üldkasutusel olevad arvutid, kokku 55 arvutit).

Õpetajad ja koolijuhtkond omandavad uue riist- ja tarkvara kasutamise oskused koolitustel ja seminaridel. Luuakse uued e-õppematerjalid. Aktiivsemalt hakati kasutama e-õppekeskkondade võimalusi.

Linnas on 6 huviharidusasutust, millest 3 haldab linn ning 3 haldavad äriühingud ja mittetulundusühing.

Õppurite arv linna huviharidusasutustes on olnud stabiilselt kõrge (vt. joonis 26).

Joonis 26. Kohtla-Järve linna hallatud huvikoolide õpilaste arv. HTM Haridussilm

Huvihariduse funktsioonid Kohtla-Järve linnas.

Huviharidus on pikaajaline süsteemne juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest vabal ajal, et omandada süvendatud teadmised ja oskused valitud huvialal. Huviharidus on üks võimalustest toetada noore arengut ning pakkuda noortele tegelda sellega, mis meeldib.

Huvitegevuses osalemine arendab noorte vaimseid ja füüsilisi võimeid, sotsiaalseid teadmisi, oskusi ja kogemusi. Läbi huvitegevuse arenevad olulised isikuomadused nagu töökus, sihikindlus, saavutusvajadus, vastutustunne, kohusetunne.

Üldhariduskool annab teadmiste baasi, aga ei anna praktilisi ja sotsiaalseid oskusi. Huvitegevuse kaudu saavutavad noored enam tunnustust, eduelamusi. Eriti positiivne ja oluline on selle mõju üldhariduskoolis tõrjutud, vähese õpiedukusega või õpiraskustes noorte jaoks. Kuna õppeprogramm üldhariduskoolis on teadmistemahukas ning küllalt tihe, saavad lapsed ennast huvitegevuse kaudu maandada, stressist ja pingest vabastada. Huvitegevusel on seetõttu ka **kuritegevust** ennetav funktsioon.

Huvikoolide haldajaks on Kohtla-Järve Linnavalitsus. Huvihariduse korraldust reguleerib alates 01.septembrist 2007 Huvikooli seadus.

Kohtla-Järvel töötab 3 munitsipaalhuvikooli (Kohtla-Järve Koolinoorte Loomemaja,

Kohtla-Järve Kunstide Kool, Ahtme Kunstide Kool), mis pakuvad õpilastele juhendatud tegelemise kaudu vaba tahte alusel täiendavaid võimalusi loometegevuseks, muusika-, kunsti-, tantsu-, tehnika alaste teadmiste, oskuste, vilumuste omandamiseks ja isiksuse mitmekülgseks arendamiseks.

Huvikoolide õppekorralduse aluseks on õppekava (ainekavad), mis võetud vastu Huvikoolide õppenõukogu poolt ning kinnitatud HTM poolt. Õppekava valdkondadeks on muusika, kunst, tants, mõttemängud, tehnika, üldkultuur, sõnakunst.

Oma põhitegevust kahjustamata on koolidel võimalus anda ka täiskasvanutele koolitust, korraldada seminare, kursusi, arendada kontserttegevust, tegeleda õppevahendite kirjastamisega, välja üürida muusikainstrumente ja ruume ning osutada tasulisi teenuseid.

Huvikoolid annavad oma panuse rahvusliku kultuuri ja linna omanäolisuse säilitamiseks ning arendamiseks, seisavad hea kohaliku kultuurielu

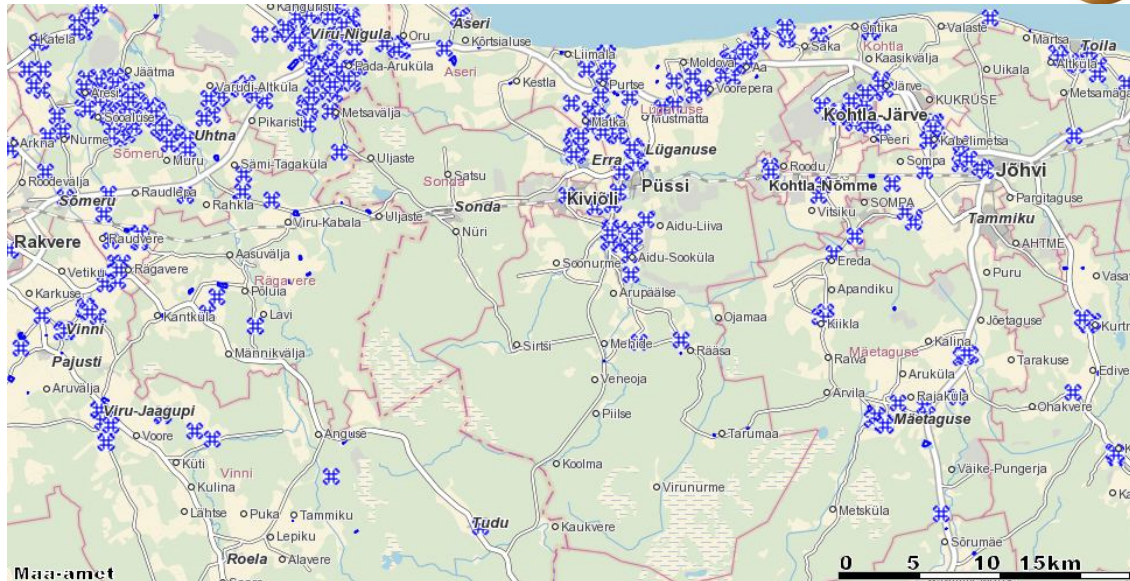
edendamise eest Eesti kultuuritraditsioonide alusel. Õppetöö huvikoolides toimub eesti ja vene keeles.

Kutseharidusasutusi linnas ei ole, kuid linnas asub kaks kõrgkooli filiaali - Tallinna Tehnikaülikooli Virumaa Kolledž ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli Kukruse allüksus.

Noorsootöö toimub läbi Kohtla-Järve Noortekeskuse ning suviti toimiva Kurtna Noortelaagri. Noorsootöösse kaasatakse vabatahtlikke kohapealt ja erinevatest riikidest samuti vabatahtlikke noorteorganisatsioone.

3.3 Sport, kultuur ja vaba aeg

Kohtla-Järve linn asub ajaloolisel ida-lääne suunalisel liikumisteel, milles tulenevalt on linnas ja linna ümbruses palju erinevaid kultuurimälestisi (vt. joonis 27.).

Joonis 27. Kultuurimälestised. Maaamet

Linna kultuurielu korraldab Kohtla-Järve Kultuurikeskus filiaalidega Sompalinnas ning klubidega Ahtmes ja Orul. Linnas on keskraamatukogu, lugemissaal, lasteosakond ja kolm haruraamatukogu, põlevkivimuseum ja tema üksused: galerii “Valge saal” ja Vene Muuseumi Virtuaalne filiaal ning linnaorkester.

Linnas tegutseb mitmeid rahvakultuuri kollektiive (nt. rahvatantsuansambel „Virulane“, naiskoor „Kaja“ ning rahvamuusikaansambel „Ämmatagused“ jt.)

Linnas tegutsevad aktiivselt rahvusvähemuste kultuuriseltsid: ingerisoomlaste, poola ja juudi kogukonna, ukraina ja vene kultuuriühing.

Linnas on välja kujunenud traditsioonilised ettevõtmised, millest suurem osa on tegutsenud üle 10 aasta:

- regionaalne laste lillepidu,
- solistide konkursid “Viru laul” ja “Viru lauluke”, “Viru kelluke”
- rahvuskultuuriseltside päev,
- laste tantsufestival,
- ülelinnaline vastlapäev,
- linnapäevad,
- rahvusvaheline laste- ja noorte akadeemilise vokaali konkurss,
- mudilaste laulu- ja tantsupidu,
- autorilaulude festival,
- folklooripidu “Jauram”

- Ahtme linnaosa pidupäev,
- Noortefestival “Tunne meid”.

Oluliseks kultuurisündmuseks on linnas iga-aastaselt korraldatava keemikute päev.

Lisaks Kohtla-Järve kultuuriasutustele ja -ettevõtmetele saavad linna elanikud tarbida ka teiste omavalitsuste territooriumil korraldatavaid kultuurisündmusi.

Jõhvis tegutseb aktiivselt Eesti Kontserdi Jõhvi Kontserdimaja, mis pakub rahvusvahelisel tasemel kultuuriteenust ning korraldab samuti erinevaid kultuuriüritusi ning festivale.

Kohtla-Järve spordiklubide registrisse on kantud 65 MTÜ-d, kes harras-tavad erinevaid spordialasid. Spordiklubid on muutunud spordielu peamisteks korraldajateks. Kohtla-Järve linna spordile eraldatud eelarve jaguneb spordi infrastruktuuri ülalpidamise, spordiklubide võistluste korraldamiseks ja noorte treeningtegevuseks antavate eraldiste vahel.

Kohtla-Järve linna sporditegevuse arendamisel on prioriteetseks laste- ja noortesport, mida toetatakse linnaeelarvest. Toetatavad spordialad on jagatud gruppideks.

- I grupi spordialad: ujumine, korvpall, jalgpall, jäähoki, kergejõustik, poks, maadlus, judo, tõstmine ja male;
- II grupi spordialad: jõutõstmine, suusatamine, allveeujumine, võrkpall ja akrobaatiline võimlemine;
- III grupi spordialad: kabe, karate, kick-boxing, võistlustants, iluuisutamine, Wu-shu, aeroobika, automudelisport, tennis ja taekwon-do.

Kohtla-Järve linna populaarsemad spordiüritused:

- Avo Talpase mälestusvõistlus kreeka-rooma maadluses;
- rahvusvahelised sportaeroobika võistlused „Kohtla-Järve Open Cup“;
- noorte vabamaadluseturniir „Alutaguse Mõmmi“;
- rahvusvaheline noorte vabamaadlusturniir „Kuldkaru Open Cup“;
- Ahtme rahvajooks ja tervisekäimise päev;
- noorte korvpalliturniir „Järve Karikas“;
- Kohtla-Järve Jalgpallipäev;
- kepikõnnipäevad ja paljud teised.

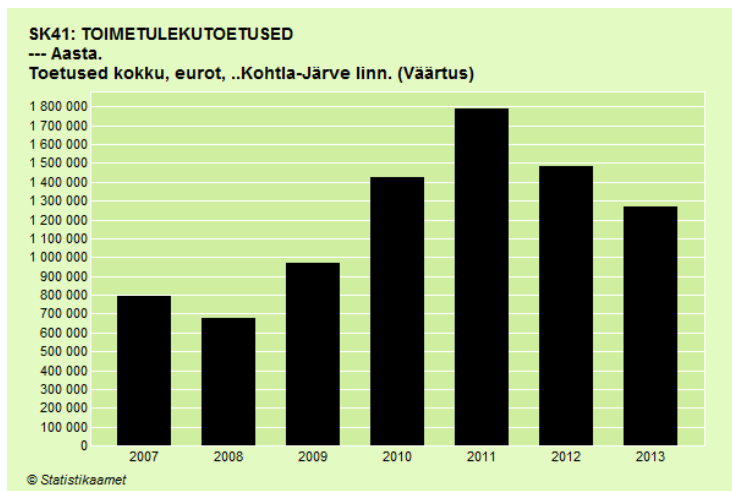
Linna spordielu haldamine toimub läbi kahe spordiasutuse - Kohtla-Järve Spordikeskuse ja Ahtme Spordihalli.

3.4 Sotsiaalteenused ja tervishoid

Sotsiaalvaldkonna olulisemateks teguriteks on inimeste toimetulek ning tööpuudusega tegelemine.

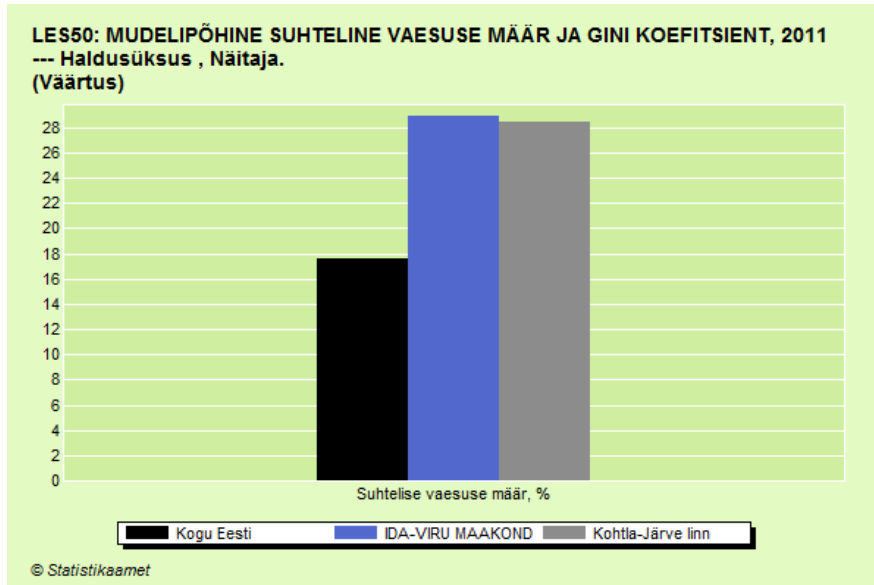
Toimetuleku aluseks on elanikkonna piisavad sissetulekud. Brutopalk Kohtla-Järvel on viimastel aastatel kasvanud olles veidi suurem kui Ida-Virumaa keskmine, kuid jäädes selgelt alla Eesti keskmisele (vt. joonis 11.)

Toimetuleku osas võib Ida-Virumaal näha olukorra paranemist läbi viimaste aastate (vt. joonis 28.)

Joonis 28. Toimetulekutoetused Kohtla-Järvel 2007-2013. Statistikaamet

Toimetuleku toetuste vähenemise taustal säilib siiski üsna kõrge suhtelise vaesuse määr linnas, mis on veidi väiksem kui Ida-Viru maakonnas tervikuna, kuid oluliselt suurem kui Eestis keskmiselt (vt. joonis 29.)

Joonis 29. Suhtelise vaesuse määr 2011. Statistikaamet

Majanduse elavnemine vähendab survet toimetulekule ja vaesusele, kuid elanikkonna vananemine suurendab vajadust eakatega seotud sotsiaalteenuste järele.

Kohtla-Järve linnas paikneb üks neljast Eesti keskhaiglast - Ida-Viru Keskhaigla. Sellise tasemega haigla võimaldab pakkuda linna-, maakonna kui ka kaugemate piirkondade elanikele kvaliteetset meditsiinilist abi. Haigla nõukogus on võrdselt esindatud Kohtla-Järve linn ning Tartu Ülikooli Kliinikum. Haigla on üheks olulisemaks tööandjaks piirkonnas luues linna ca 1000 töökohta.

Psühhiaatrilisi teenuseid pakub Ahtme Haigla SA. Linna elanikkonda teenindavad perearstid.

Linn tagab oma territooriumil sotsiaalteenuste pakkumise lastele ja lastega peredele, eakatele, puudega inimestele ning riskigrupi kuuluvatele inimestele.

Kohtla-Järve tegutsevad Kohtla-Järve Sotsiaalhoolekande keskus, Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu Ahtme linnaosas, Kohtla-Järve Lastekodu, MTÜ Turvakodu Rudolf ning mitmed teised kodanikuinitsiatiivil põhinevad kolmanda sektori organisatsioonid. Sotsiaalkindlustuse funktsioonid jagunevad riigi ja kohaliku omavalitsuse vahel.

19. detsembril 2012 (otsus nr 260) on Kohtla-Järve Linnavolikogu poolt vastu võetud Kohtla-Järve linna terviseprofiil, mis on abivahend linna inimeste ja keskkonna terviseseisundi mõõtmisel, hindamisel, analüüsimisel, paremate tervisetulemite eesmärgistamisel ning nende saavutamiseks vajalike tegevuste ja vahendite määratlemisel.

Kohtla-Järve linna terviseedenduslikuks eesmärgiks on sihipäraselt arendada tervist toetavat elukeskkonda ning luua linnaelanikele võimalusi tervist väärtustavateks valikuteks.

Kohtla-Järve linna arengukava 2007- 2016 tõstab olulise väärtusena esile elanike tervise ning see kajastub arengueesmärgina linna üldistes strateegilistes arengusuundades. Terviseaspektidega on arvestatud arengukava kõigi valdkondade analüüsimisel ja arendamisel“.

Sotsiaalvaldkonnast tulenevad olulised trendid

- Linna ja selle ümbruskonna (maakonna) rahvastik väheneb ja vananeb tulenevalt suurest väljarändest ning madalast loomulikust iibest.

Väljakutsed ja võimalused Kohtla-Järve linnale

- Linn peab eduka arengu tagamiseks leidma moodused väljarände pidurdamiseks ning sisserände suurendamiseks.
- Arvestades rahvastikuprotsesse, linna elanikkonna vähenemist ja vananemist vajab linna haridusvõrgustik optimeerimist.
- Materiaal-tehniline ressursibaas kultuuri, spordi ja hariduse ja huvihariduse valdkonnas vajab uuendamist
- Kompleksne õpikeskkond vajab uuendamist ja haridusvaldkond tervikuna vajab uut kontseptsiooni sh. oluliste individuaalsete vajaduste ja võimete arvestamist
- Haridusvõrgustiku kujundamisel tuleb jälgida lisaks Kohtla-Järve linnas toimivatele protsessidele ka naaberomavalitsusi ning püüda planeerida haridusvõrgustikku nendega ühiselt.
- Linna killustatus takistab võrdsel tasemel teenuste pakkumist kõigis linnaosades
- Kõrgharidusasutuste olemasolu linnas loob linnale olulise arengupotentsiaali, mille realiseerimisele tuleb pöörata suurt tähelepanu
- Haridus-, kultuuri- ja spordi valdkonnas on väljakutseks kvalifitseeritud personali toetamine, hoidmine ja väärtustamine
- Linnas tuleb tähtsustada ja arendada elukestvat õpet
- Koolides tuleb läbi viia digipööre, mille raames juurutada IKT kasutamise oskustase uuele tasandile
- Võrdsete võimaluste loomine HEV lastele, eesti keelest erineva õppekeelega koolide õpilastele , uusimmigrantidele ja tagasitulijatele
- Sotsiaal- ja tervishoiuteenuste maht kasvab seoses eakate arvu kasvuga ning eakama elanikkonna kaasamine tööturule saab linnale väljakutseks

- Erivajadustega inimestele tuleb luua võrdsed võimalused linnakeskkonnas tervikuna
- Rahvatervise tase vajab tõstmist

IV. Kohtla-Järve omavalitsuse kirjeldus

Kohtla-Järve linn koosneb kuuest linnaosast.

Linna üldpindala on 41,77 km².

Linna pindala jaotus linnaosade vahel:

Järve linnaosa 2157 ha (21,57 km²), st 51 %,

Ahtme linnaosa 1045 ha (10,45 km²), st 25 %

Sompa linnaosa 459 ha (4,59 km²), st 11%

Viivikonna linnaosa (sh Sirgala asula) 245 ha (2,45 km²), st 6%

Kukruse linnaosa 154 ha (1,54 km²), st 4%

Oru linnaosa 117 ha (1,17 km²), st 3%.

Linna teede ja tänavate võrk on suures osas asfaltkattega, kuid teede hooldus ning nende seisukord vajavad pidevat tähelepanu. Kohtla-Järve linna teed ja tänavad on koondatud Kohtla-Järve linna teede registrisse. Linna teede ja tänavate võrk vajab täiendavaid investeeringuid. Väljaarendamist vajab linna ja linnalähipiirkonna kergliiklusteede võrgustik.

Linna veevarustuse, reovete ärajuhtimise ning sadevete kogumise ning ärajuhtimise eest vastutab ettevõtte Viru Biopuhastus OÜ. Linna veemajanduse arendamine toimub vastavalt linna Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavale (ÜVK). Selles dokumendis määratletakse ühisveevärgi ning -kanalisatsiooni arenguks vajalikud projektid ning selleks vajalikud ressursid ning projektide realiseerimise ajad.

Linna soojamajandust Järve linnaosas korraldab VKG Energia OÜ ja Ahtme linnaosas AS VKG Soojus. Väiksemates linnaosades on soojavarustus lahendatud lokaalkütte printsiibil (gaas, kütteõli).

Kohtla-Järve tänavavalgustuse 0,4 kV liinide pikkus on kokku 121 km, sellest Ahtme linnaosas 36 km, Järve linnaosas 67 km, Kukruse linnaosas 6 km ja Sompa linnaosas

11 km, Viivikonna linnaosas 3 km. Algselt ehitati tänavavalgustus õhuliinidena ja tänaseks vananenud valgustitega. See loob vajaduse investeerida tänapäevastesse säästlikumatesse tänavavalgustuse lahendustesse.

Ühistransport on linnas korraldatud 8 liinil, mis kulgevad Kohtla-Järvelt kuni Sillamäeni läbides Jõhvi, Kohtla, Toila ja Vaivara valdu.

Igal aastal teenindatakse umbes 570 000 sõitjat ja tagatakse liiniläbisõit ca 1 290 000 kilomeetrit, kusjuures ainult 36% liinikilomeetritest kulgeb Kohtla-Järve territooriumil, ülejäänud läbivad teiste omavalitsuste territooriume.

Jäätmehooldust linna territooriumil korraldab Kohtla-Järve linn läbi erinevate jäätmekäitlusettevõtete.

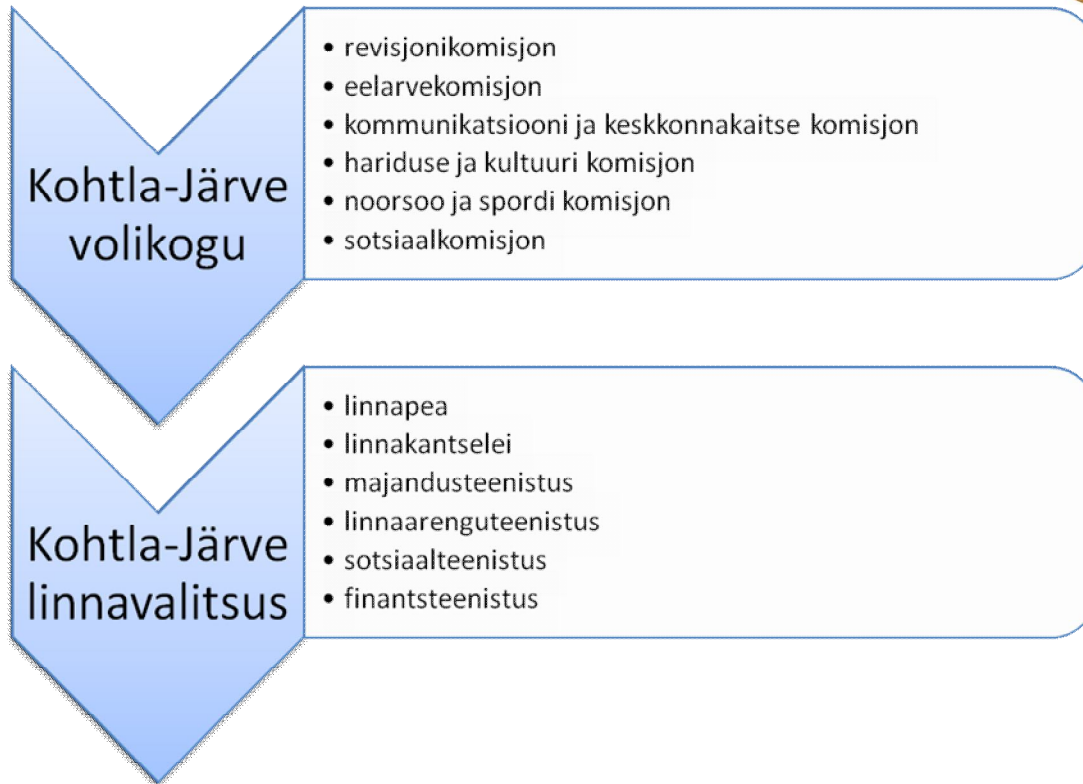
Linnas on palju rohe- ja pargialasid, mis vajavad arendamist. Linnale kuulub Illuka vallas asuv Raudi kalmistu.

Kohtla-Järve linnal on üle 500 munitsipaalkorterit, neist ligi 50 on sotsiaalkorterid.

4.1 Kohtla-Järve kohaliku omavalitsuse korraldus

Vastavalt Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele teostab kohalik omavalitsus võimu demokraatlikult moodustatud esindus- ja võimuorganite kaudu, samuti kohaliku elu küsimustes rahvaküsitluse või rahvaalgatuse teel. Valla hääleõiguslike elanike poolt valitud esinduskoguks on Kohtla-Järve Linnavolikogu. Linnavolikogus on 21 liiget ning 6 volikogu komisjoni (vt. Joonis 30.)

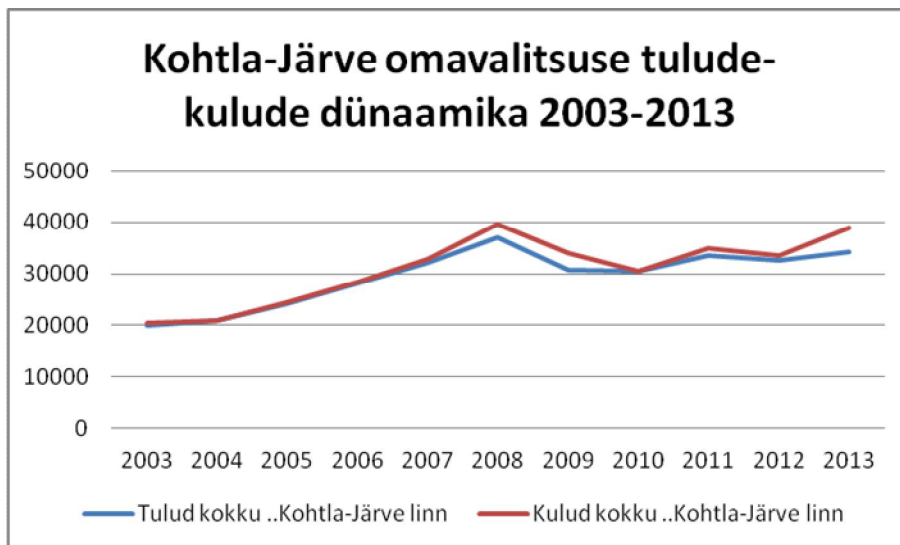
Joonis 30. Kohtla-Järve linna omavalitsuse korraldus

Linnavolikogu ainupädevuses on linna eelarve vastuvõtmine ja muutmine, kohalike maksude ja soodustuste korra kehtestamine, toetuste andmise ja teenuste osutamise korra kehtestamine, linna arengukava vastuvõtmine ja muutmine, laenude jt. varaliste kohustuste võtmine, linna poolt äriühingu ja sihtasutuse asutamine, rahvakohtunike valimine, linnapea valimine ja linnavalitsuse struktuuri kinnitamine.

Volikogu poolt moodustatud täitevorgani, Kohtla-Järve Linnavalitsuse korraldada on kõik kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest tulenevad ülesanded: korraldada sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla teede ja linnatänavate korrashoidu. Linnavalitsus haldab linna asutusi.

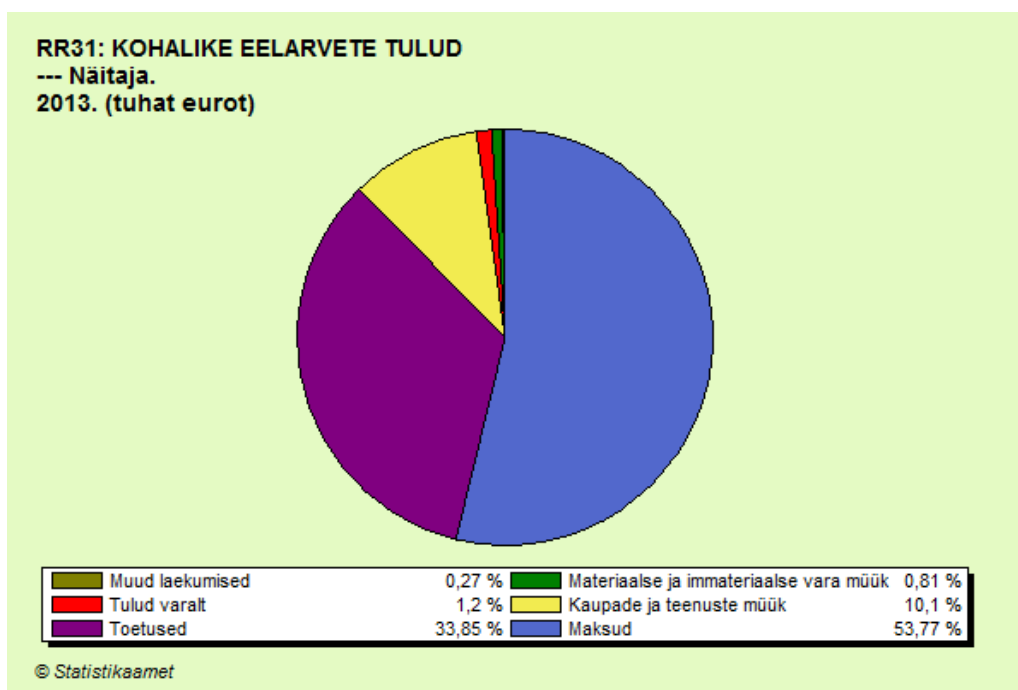
4.2 Linna rahandus

Kohtla-Järve linna tulud ja kulud on pikema perioodi jooksul olnud enam-vähem tasakaalus (vt. joonis 31.).

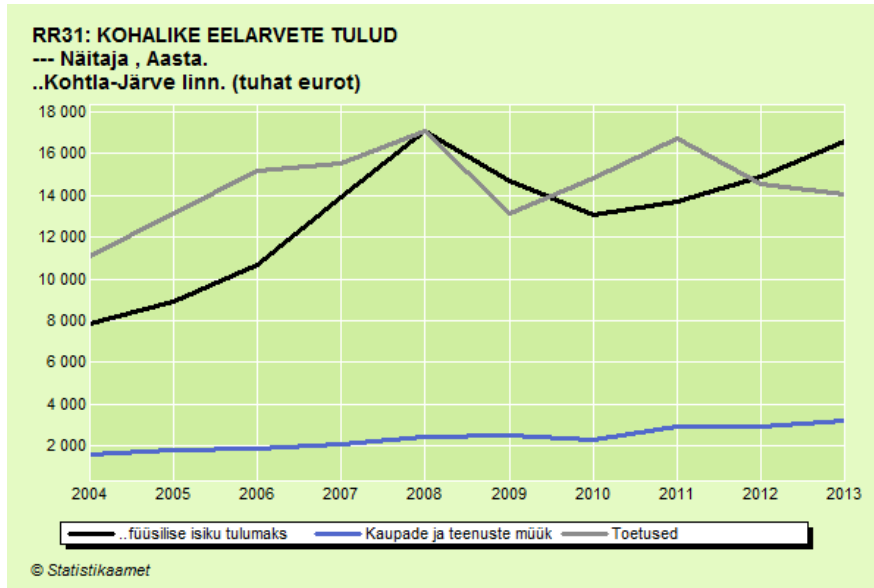
Joonis 31. Kohtla-Järve linna tulude ja kulude dünaamika 2003-2013.
Statistikaamet

Linna tulud moodustuvad suuremas osas kogutavatest maksudest, toetuste osa 2013 aastal on olnud märkimisväärne, kaupade ja teenuste müük moodustab omavalitsuse tuludest ca 10% (Vt. joonis 32.).

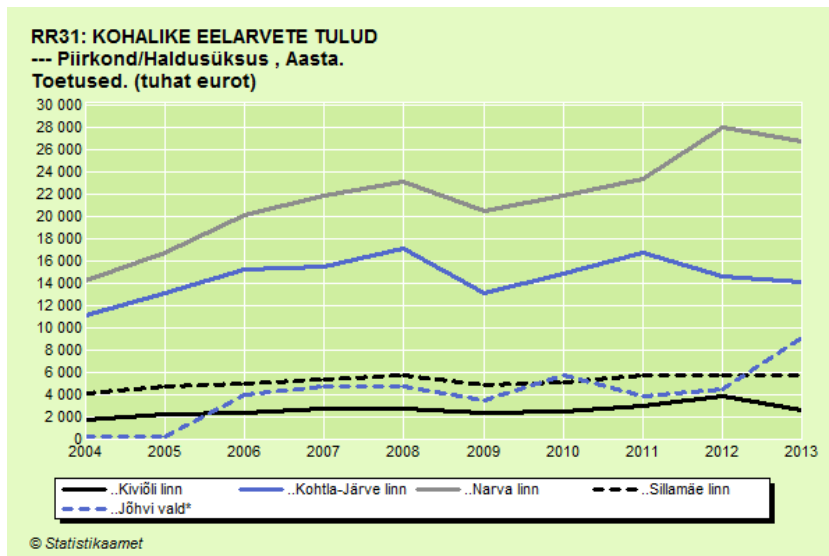
Joonis 32. Kohtla-Järve linna tulude jaotus 2013. Statistikaamet

Põhiline eelarve tuluallikas - füüsilise isiku tulumaks viimase kolme-nelja aasta jooksul on pidevalt kasvanud. Toetuste osakaal eelarves kõigub sõltuvalt projektaotluste koostamise ja realiseerimise tsüklitest. (vt. joonis 33.)

Joonis 33. Kohtla-Järve linna põhilised tuluallikad 2004-2013. Statistikaamet

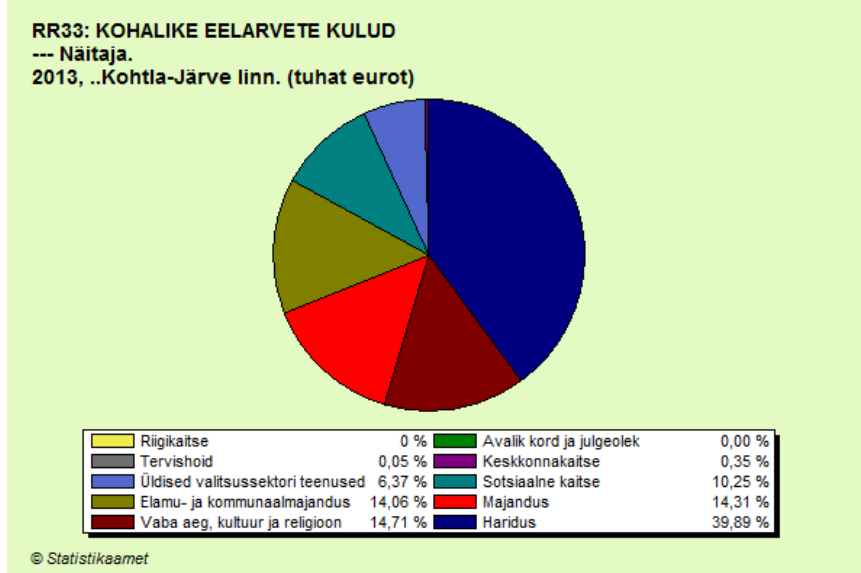
Toetuste kaasamiselt on Kohtla-Järve Ida-Viru suuremate linnade lõikes olnud üsna edukas jäädes maha siiski Narva linnast (vt. joonis 34.)

Joonis 34. toetuste osakaal Ida-Viru suuremate linnade eelarvetes 2004-2013. Statistikaamet

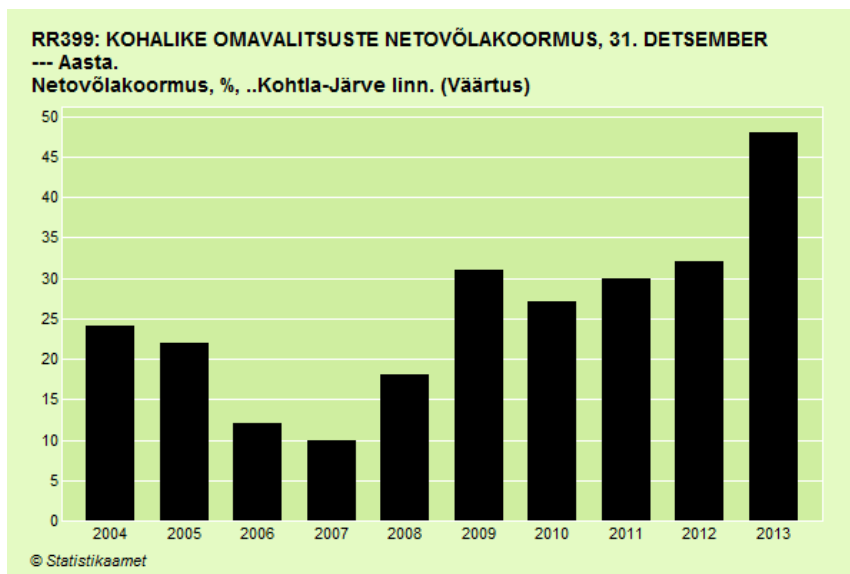
Edukus toetuste rakendamisel mängib olulist rolli linna arendustegevuste edukusel.

Kulude osas moodustab linna eelarvest olulisima osa hariduskulud (ca 40 % eelarvest). Enam-vähem võrdselt jagunevad eelarve kulud kolme järgnevaldtkonna osas - elamu- ja kommunaalmajandus; majandus ning vaba aeg, kultuur, sport ja religioon (vt. joonis 35.)

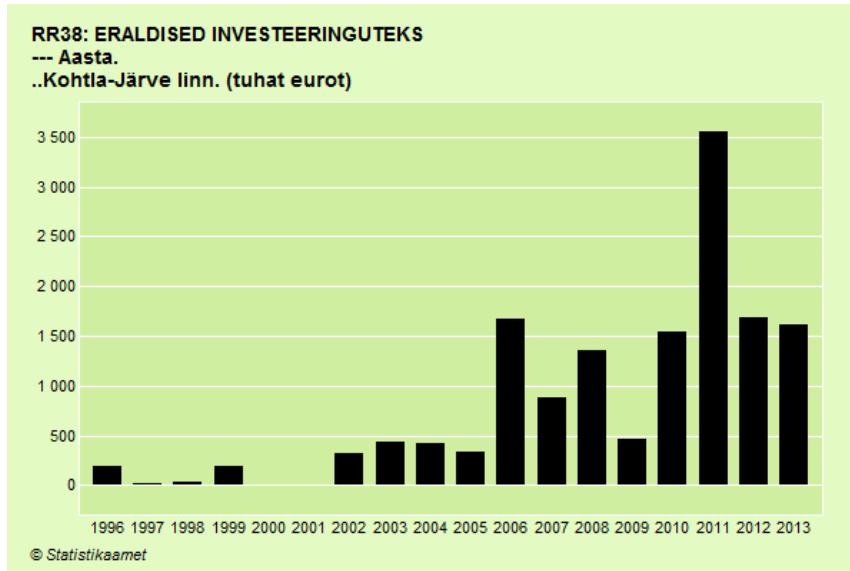
Joonis 35. Kohtla-Järve linna eelarve kulude jaotus 2013. Statistikaamet

Kulude katmiseks on linn kasutanud laenuvõtmist, mis on viimaste aastatel toonud kaasa linna netovõlakoormuse kasvu (vt. joonis 36.).

Joonis 36. Kohtla-Järve linna netovõlakoormus. Statistikaamet

Laenuressurssi kasutamine on võimaldanud kasvatada investeeringute mahtu linna eraldistes (v. joonis 37.)

Joonis 37. Kohtla-Järve linna eraldised investeeringuteks 1996-2013. Statistikaamet

Linna arenguvõimekuse tagamine eeldab tasakaalu säilitamist laenuressursside ja linna sissetulekute vahel ning kulude optimeerimist seal kus see võimalik on.

Linna ees seisvad väljakutsed ja võimalused

- Linna territoriaalne halduskorraldus, kus linn koosneb seitsmest üksteisest eemal asuvast asumist loob linna tõhusaks valitsemiseks takistusi
- Linna juhtimine vajab ümberkorraldamist ning kaasajastamist nii ideoloogiliselt (detsentraliseerimine) kui ka ressursikasutuse mõistes (tõhustamine).
- Kvalifitseeritud personali leidmine avalike teenuste osutamiseks on keeruline ning vajab lisajõupingutusi.
- Linna tehniline infrastruktuur vajab pidevat renoveerimist ning hooldamist, selleks saab kasutada nii toetusvahendeid kui omavahendeid. Linnaruumi visuaalne ilme vajab parandamist
- Linna suhtlus kommunaalmajanduse teenuste pakkujaga peab tagama nii tarbijate (elanike ja ettevõtjate) õiguste kaitse kui ka teenusi pakkuvate ettevõtjate jätkusuutlikkuse.
- Ahtme linnaosa linnaruum vajab konsolideerimist (praegusel hetkel raudteega pooleks lõigatud)

Kokkuvõte

Kohtla-Järve linna lähteanalüüs näitas dissonantsi kahe valdkonna vahel. Linna majanduse käekäik on üldjoontes edukas, ettevõtted investeerivad aktiivselt ja laiendavad oma tegevust, palgatase linnas on maakonna keskmisest kõrgem ning vaesus maakonna keskmisest madala. Teisalt kulgevad rahvastikuprotsessid linnas ebasoodsas suunas. Suure väljarände ning vähese sündivuse taustal väheneb Kohtla-Järve linna elanikkond ning elanikkonna keskmine vanus kasvab. See võib pikemas perspektiivis tuua kaasa probleeme ka ettevõtluse arengule läbi raskemini kättesaadava tööjõu ning tarbijate arvu vähenemise.

Linnal tuleb arengukava perioodi vältel leida vastused küsimusele, kuidas kombineerida tekkivaid töökohti elukeskkonna parendamisega linnas sellisel määral, et linn muutuks atraktiivseks elamise paigaks, kuidas tagada selleks piisav elukeskkonna esteetiline ja funktsionaalne kvaliteet.

Linna halduskorralduses ja juhtimises on arengukava perioodil vajalik läbi viia muudatusi, mis muudaksid omavalitsuse territoriaalse korralduse loogilisemaks ning võimaldaks tõhustada linna juhtimist.